Neljapäev, 20. oktoober 2022

P9_TA(2022)0373

ÜRO kliimamuutuste konverents 2022 Egiptuses Sharm el Sheikhis (COP27)

Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2022. aasta resolutsioon Egiptuses Sharm el Sheikhis toimuva 2022. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP27) kohta (2022/2673(RSP))

(2023/C 149/05)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja selle Kyoto protokolli,

— võttes arvesse 12. detsembril 2015. aastal Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul (COP21) vastu võetud kokkulepet (edaspidi „Pariisi kokkulepe“),

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärku (COP26), Kyoto protokolli osaliste koosoleku 16. istungjärku (CMP16) ja Pariisi kokkuleppe osaliste koosolekuna toimiva konventsiooniosaliste konverentsi kolmandat istungjärku (CMA3), mis peeti 31. oktoobrist 13. novembrini 2021 Ühendkuningriigis Glasgow's, ning 13. novembril 2021 sõlmitud Glasgow' kliimakokkulepet,

— võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärke,

— võttes arvesse oma 21. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Ühendkuningriigis Glasgow's toimuva 2021. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP26) kohta ([1]),

— võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra kohta ([2]),

— võttes arvesse valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) eriaruannet globaalse soojenemise kohta 1,5 °C võrra, selle eriaruannet kliimamuutuste ja maa kohta, eriaruannet ookeani ja krüosfääri kohta muutuvas kliimas ning kuuendat hindamisaruannet,

— võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia kohta ([3]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprilli 2022. aasta otsust (EL) 2022/591, mis käsitleb Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030 ([4]),

— võttes arvesse oma 17. septembri 2020. aasta resolutsiooni rohelisemate linnade Euroopa aasta 2022 kohta ([5]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ja muudetakse määrusi (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (edaspidi „Euroopa kliimamäärus“) ([6]),

— võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

([1]) ELT C 184, 5.5.2022, lk 118.
([2]) ELT C 232, 16.6.2021, lk 28.
([3]) ELT C 445, 29.10.2021, lk 156.
([4]) ELT L 114, 12.4.2022, lk 22.
([5]) ELT C 385, 22.9.2021, lk 167.
([6]) ELT L 243, 9.7.2021, lk 1.

— võttes arvesse oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe kohta ([7]),

— võttes arvesse oma 16. septembri 2020. aasta resolutsiooni ELi rolli kohta maailma metsade kaitsmisel ja taastamisel ([8]),

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni 17. septembri 2021. aasta koondaruannet riiklikult kindlaksmääratud panuste kohta Pariisi kokkuleppe alusel,

— võttes arvesse ÜRO Keskkonnaprogrammi (UNEP) 26. oktoobri 2021. aasta heitkoguste vähendamise vajakajäävuse aruannet 2021. aasta kohta pealkirjaga „The Heat Is On", 1. novembri 2021. aasta kohanemiserinevuste aruannet 2021. aasta kohta pealkirjaga „The Gathering Storm" ja 20. oktoobri 2021. aasta aruannet fossiilkütuste tootmise erinevuse kohta,

— võttes arvesse Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) 2022. aasta märtsi juhtaruannet „Global Energy Review: CO_2 Emissions in 2021" (Ülemaailmne energiaülevaade: CO_2 heitkogused 2021. aastal),

— võttes arvesse IEA 2021. aasta mai aruannet „Net Zero by 2050 – A Roadmap for the Global Energy Sector" (CO_2-neutraalsus aastaks 2050. Ülemaailmse energiasektori tegevuskava) ja 2020. aasta energiatehnoloogia väljavaadete aruannet,

— võttes arvesse ÜRO metsandusfoorumi sekretariaadi 2021. aasta aruannet ülemaailmsete metsanduseesmärkide kohta,

— võttes arvesse kahju ja kahjustusi käsitlevat Santiago võrgustikku,

— võttes arvesse Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku 2015–2030,

— võttes arvesse Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) 2021. aasta aprilli aruannet maailma kliima olukorra kohta 2020. aastal ja 2022. aasta mai aruannet maailma kliima olukorra kohta 2021. aastal,

— võttes arvesse ÜRO katastroofiohu vähendamise ameti (UNDRR) 2022. aasta katastroofiohu vähendamist käsitlevat ülemaailmset hindamisaruannet (GAR2022),

— võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alalise rahanduskomitee esimest aruannet (2021) vajaduste kindlaksmääramise kohta arengumaadest osaliste puhul seoses konventsiooni ja Pariisi kokkuleppe rakendamisega,

— võttes arvesse valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) 31. mai 2019. aasta elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste ülemaailmset hindamisaruannet ning 29. oktoobri 2020. aasta seminari aruannet elurikkuse ja pandeemiate kohta,

— võttes arvesse nõukogu 21. veebruari 2022. aasta järeldusi ELi kliimadiplomaatia kohta: Glasgow' tulemuste rakendamise kiirendamine,

— võttes arvesse oma 28. aprilli 2021. aasta resolutsiooni mullakaitse kohta ([9]),

— võttes arvesse ÜRO naiste staatuse komisjoni (CSW66) 2022. aastal kokku lepitud järeldusi soolise võrdõiguslikkuse saavutamise ning kõigi naiste ja tütarlaste võimestamise kohta kliimamuutuste, keskkonna- ja katastroofiohu vähendamise poliitika ja programmide kontekstis,

— võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 2020. aasta teatist „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel" (COM(2020)0098),

([7]) ELT C 270, 7.7.2021, lk 2.
([8]) ELT C 385, 22.9.2021, lk 10.
([9]) ELT C 506, 15.12.2021, lk 38.

Neljapäev, 20. oktoober 2022

— võttes arvesse nõukogu 4. oktoobri 2022. aasta järeldusi kliimamuutustega seotud rahastamise kohta, pidades silmas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 27. istungjärku (COP 27) 6.–18. novembril 2022 Sharm el Sheikhis,

— võttes arvesse nõukogu 19. novembri 2021. aasta järeldusi vee kohta ELi välistegevuses,

— võttes arvesse komisjoni 24. veebruari 2021. aasta teatist „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021)0082),

— võttes arvesse UNEPi 18. veebruari 2021. aasta aruannet „Making Peace with Nature: a scientific blueprint to tackle the climate, biodiversity and pollution emergencies“ (Loodusega rahu sõlmimine: teaduslik kava kliimamuutuste, elurikkuse ja reostusega seotud hädaolukordade lahendamiseks),

— võttes arvesse UNEPi 6. mai 2021. aasta aruannet „Global Methane Assessment: Benefits and Costs of Mitigating Methane Emissions“ (Ülemaailmne metaaniheite hindamine: metaaniheite vähendamise kasu ja kulu),

— võttes arvesse oma 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamise ja rakendamise kohta ([10]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2021. aasta resolutsiooni ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030: toome looduse oma ellu tagasi ([11]),

— võttes arvesse komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta teatist metaaniheite vähendamise ELi strateegia kohta (COM(2020)0663),

— võttes arvesse IPBESi ja IPCC 10. juuni 2021. aasta kaastoetatud seminari aruannet elurikkuse ja kliimamuutuste kohta,

— võttes arvesse komisjonile ja nõukogule Egiptuses Sharm el Sheikhis toimuva 2022. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP27) kohta esitatud küsimusi (O-000041/2022 – B9-0027/2022 ja O-000042/2022 – B9-0028/2022),

— võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 2,

A. arvestades, et Pariisi kokkulepe jõustus 4. novembril 2016; arvestades, et 2022. aasta septembriks oli 197st ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisest 193 andnud ÜRO-le hoiule oma ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja;

B. arvestades, et ÜRO on välja kuulutanud kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra ning võtnud kohustuseks kiiresti ja sihipäraselt tegutseda, et selle ohu vastu võidelda ja see peatada, enne kui on liiga hilja; arvestades, et elurikkuse kadumine ja kliimamuutused on üksteisega seotud ja võimendavad üksteist, ohustades võrdsel määral elu meie planeedil, ning seetõttu tuleks mõlema probleemiga kiiresti ja korraga tegeleda;

C. arvestades, et 17. detsembril 2020 esitasid EL ja selle liikmesriigid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile oma ajakohastatud, riiklikult kindlaksmääratud panuse, mis kohustab ELi täitma siduvat eesmärki vähendada liidus kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega ilma rahvusvaheliste ühikute panuseta; arvestades, et see eesmärk sätestati liidu õiguses määrusega (EL) 2021/1119;

D. arvestades, et UNEPi 2021. aasta heitkoguste vähendamise vajakajäävuse aruande kohaselt ei ole Pariisi kokkuleppe osaliste seni võetud kohustused selle ühise eesmärgi saavutamiseks piisavad ning toovad sajandi lõpuks kaasa ülemaailmse temperatuuri tõusu 2,7 °C võrra, mis näitab samuti, et maailm on Pariisi kokkuleppe eesmärkide täitmisest endiselt ohtlikult palju maha jäänud; arvestades, et looduslikud sõltuvustsüklid võivad üleilmset soojenemist veelgi

([10]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0263.
([11]) ELT C 67, 8.2.2022, lk 25.

süvendada; arvestades, et sagedasemad kuumalained, põuad ja üleujutused ületavad juba taimede ja loomade taluvusläve, põhjustades näiteks puude ja korallide massilist suremust; arvestades, et need äärmuslikud ilmastikunähtused leiavad aset samaaegselt, põhjustades kumulatiivset mõju, millega on üha raskem toime tulla ([12]); arvestades, et paljudes riiklikes kliimakavades viivitatakse meetmete võtmisega kuni 2030. aastani ning et paljud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised ei ole veel võtnud piisavaid meetmeid, et üldse liikudagi oma riiklikult kindlaksmääratud panuste saavutamise suunas;

E. arvestades, et IPCC kuuenda hindamisaruande kohaselt on soojenemise piiramiseks 1,5 °C-ga (ilma selle ületamiseta) vaja saavutada ülemaailmne kasvuhoonegaaside heitkoguste maksimumtase hiljemalt enne 2025. aastat ja seda tuleb 2030. aastaks vähendada 43 % võrreldes 2019. aasta tasemega ning samal ajal tuleks ka metaaniheidet vähendada umbes kolmandiku võrra; arvestades, et isegi optimistlik stsenaarium, mille kohaselt maailma keskmine temperatuur ei tõuseks rohkem kui 1,5 °C, avaldaks pöördumatut kahjulikku mõju inim- ja ökosüsteemidele ning ületaks oluliselt nende kohanemisvõimet ja vähendaks seda, põhjustades seega kahjusid ja kahjustusi; arvestades, et Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni andmetel on praegu oht, et peaaegu 50 % tõenäosusega ületatakse aastatel 2022–2026 ajutiselt 1,5 °C; arvestades, et maailmamajanduse taastumine COVID-19 kriisist ei ole IEA hinnangul olnud soovitud määral kestlik; arvestades, et ülemaailmse CO_2 heite suurenemine 2021. aastal rohkem kui 2 miljardi tonni võrra oli absoluutarvudes suurim aastane kasv ajaloos ja ületas tunduvalt eelnenud aasta pandeemiast tingitud heitkoguste vähenemise, mis tulenes majandustegevuse vähenemisest; arvestades, et kivisüsi moodustas 2021. aastal üle 40 % ülemaailmse CO_2 heite üldisest suurenemisest;

F. arvestades, et suurem osa sünteetilistest lämmastikväetistest pärinevatest heitkogustest tekib pärast nende pinnasele laotamist ja satub atmosfääri dilämmastikoksiidina (N_2O), mis on püsiv kasvuhoonegaas, mille globaalse soojendamise potentsiaal on 265 korda suurem kui CO_2-l, ning arvestades, et sünteetiliste lämmastikväetiste tootmine moodustas 35,2 % sünteetiliste lämmastikväetistega seotud koguheitest, samas kui heide põllult moodustas 62,4 % ja transport andis ülejäänud 2,4 %; arvestades, et neli suurimat heite tekitajat (Hiina, India, USA ja EL) tekitasid ühiselt 63 % koguheitest;

G. arvestades, et IEA energiatehnoloogia väljavaadete aruande kohaselt on netonullheite saavutamiseks vaja märkimisväärselt kiirendada puhaste tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu; arvestades, et pool 2050. aastaks nullheiteni jõudmiseks vajalikust CO_2 heite vähendamisest tuleb praegu laboris arendamisel olevatest või tutvustamisetapis olevatest tehnoloogiatest;

H. arvestades, et energiakriis on toonud tähelepanu keskmesse energiajulgeoleku ning vajaduse vähendada energianõudlust ja mitmekesistada energiasüsteemi, mis suurendab nõudlust olemasolevate ja peagi kättesaadavate lahenduste järele taastuvenergia ja energiatõhususe valdkonnas; arvestades, et Venemaa ebaseaduslik sõjaline sissetung Ukrainasse ja selle tagajärjed on muutnud veelgi pakilisemaks vajaduse ülemaailmse energiasüsteemi kiire ümberkujundamise järele; arvestades, et liigne tuginemine fossiilkütustele ja ülemaailmsete energiaturgude ebastabiilsus rõhutavad vajadust seada nii Euroopas kui ka kogu maailmas prioriteediks investeeringud energiatõhususse ja -sõltumatusesse, dekarboniseerimisse, energia pikaajalisse salvestamisse, uuendusliku puhta tehnoloogia kasutuselevõttu, taastuvenergiasse, tarkvõrkude lahendustesse ja heitevabadesse kestlikesse tehnoloogiatesse ning töötada välja sotsiaal-majanduslik mudel, mis on kooskõlas tervisliku keskkonnaga tulevaste põlvkondade jaoks ja arvestab planeedi võimalustega; arvestades, et toetada tuleks innovatsiooni ja uute keskkonnahoidlike tehnoloogiate arendamist soodustavaid teadusuuringuid, kuna need võivad mängida rolli kliimamuutuste leevendamisel ning kestliku majanduskasvu ja ELi konkurentsivõime tagamisel;

([12]) IPCC kohanemisaruanne, 2022.

Neljapäev, 20. oktoober 2022

I. arvestades, et IPCC on tungivalt nõudnud, et maailm hoiaks globaalse soojenemise alla 1,5 °C, kuid 2020. aastal oli soojenemine juba ligikaudu 1,2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega; arvestades, et IPCC hinnangul on inimmõju ühemõtteliselt soojendanud atmosfääri, ookeani ja maismaad ning inimtegevusest tingitud kliimamuutuste mõju avaldub ekstreemsete ilmastikunähtuste, sealhulgas kuumalainete, põudade, üleujutuste, talviste tormide, orkaanide ning metsa- ja maastikutulekahjude sagenemises; arvestades, et aastatel 2000–2019 tabasid ainuüksi üleujutused, põuad ja tormid peaaegu 4 miljardit inimest kogu maailmas ning nõudsid üle 300 000 inimelu; arvestades, et nende äärmuslike sündmuste esinemissagedus on alates aastatest 1980–1999 drastiliselt muutunud, kusjuures üleujutuste sagedus on suurenenud 134 %, tormide sagedus 40 % ja põudade sagedus 29 % ([13]);

J. arvestades, et tervise-, keskkonna- ja kliimakriiside vahel on teaduslikult tõestatud seosed; arvestades, et äärmuslikud ilmastikunähtused, elurikkuse vähenemine, mulla degradeerumine ja veepuudus sunnivad inimesi elukohta vahetama ja avaldavad tõsist mõju nende tervisele; arvestades, et Maailma Terviseorganisatsiooni andmetel on kliimamuutused inimkonna suurim terviseoht ja see põhjustab aastatel 2030–2050 ([14]) ligikaudu 250 000 täiendavat surmajuhtumit aastas; arvestades, et õhusaaste põhjustab maailmas ligikaudu 7 miljoni inimese enneaegse surma, ning arvestades, et otsese tervisekahju, sealhulgas vaimse tervisega seotud kulud suurenevad 2030. aastaks hinnanguliselt 2–4 miljardi USA dollarini aastas;

K. arvestades, et UNDRRi ülemaailmsest hindamisaruandest (GAR 2022) nähtub, et viimase kahe aastakümne jooksul on igal aastal aset leidnud 350–500 keskmise suurusega või ulatuslikku katastroofi ning prognoositakse, et 2030. aastaks jõuab katastroofsete sündmuste arv aastas 560ni, st 1,5 katastroofini päevas;

L. arvestades, et kliimamuutused on peamine keskkonnaseisundi halvenemise põhjustaja, millel on negatiivne mõju toidu ja veega kindlustatusele, loodusvaradele juurdepääsule ja inimeste tervisele; arvestades, et veenappus, üleujutused ja põuad on Euroopas peamised riskid ning veepuudus mõjutab ahel- ja ülekanduva mõju kaudu mitmeid sektoreid kogu ELis; arvestades, et peamine kohanemisvõimalus on veekasutuse tõhususe parandamine; arvestades, et Euroopas ja mujal tuleks vastupidava ja keskkonnahoidliku ühiskonna tagamiseks võtta kasutusele digilahendused; arvestades, et kõik sidusrühmad ja sektorid tuleks kaasata veesäästliku ühiskonna saavutamisse, tegeledes samaaegselt kliimamuutustega kohanemise, toidu ja veega kindlustatuse, elurikkuse kaitse ning ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega; arvestades, et EL ja liikmesriigid peaksid seda lähenemisviisi arendama ka Euroopa naabruspoliitika, ELi välistegevuse ja ÜRO tegevuskavade kaudu;

M. arvestades, et kliimaga seotud ohud tervisele, elatusvahenditele, toiduga kindlustatusele, veevarustusele ja majanduskasvule on 2° C globaalse soojenemise korral prognooside kohaselt tunduvalt suuremad; arvestades, et globaalse soojenemise piiramine 1,5° C-ga võrreldes 2° C-ga vähendab prognooside kohaselt mõju maismaa-, magevee- ja rannikuökosüsteemidele ning jätab inimestele suuremas osas alles nende teenistuse; arvestades, et seetõttu on hädavajalik püüda jätkuvalt piirata temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega;

N. arvestades, et Pariisi kokkuleppe preambulis tunnistatakse „kõikide ökosüsteemide, sealhulgas ookeanide terviklikkuse tagamise olulisust“ ning arvestades, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artikli 4 lõike 1 punktis d rõhutatakse, et selle osalised peavad aitama kaasa kõikide kasvuhoonegaaside reservuaaride ja neeldajate, kaasa arvatud nii biomassi, metsade ja ookeanide kui ka teiste maismaa, rannikualade ja mere ökosüsteemide kestlikule majandamisele, kaitsele ja suurendamisele; arvestades, et IPBESi elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste ülemaailmses hindamisaruandes rõhutatakse, et looduse kestlik kasutamine on hädavajalik, et inimtegevusest tulenevate ohtlike kliimasüsteemi häiretega kohaneda ja neid leevendada;

([13]) ÜRO katastroofiohu vähendamise amet, „The human costs of disasters: an overview of the last 20 years 2000–2019“ (Katastroofidega seotud inimkulud: ülevaade viimasest 20 aastast (2000–2019)), https://www.undrr.org/media/48008/download

([14]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health#:~:text=Climate%20change%20affects%20the%20social,malaria%2C%20diarrhoea%20and%20heat%20stress

O. arvestades, et ookeanide kaitse on väga tähtis seoses nende rolliga kliimasüsteemis, nagu loodusliku ja inimtekkelise CO_2 ja soojuse omastamine ja ümberjaotamine ning ökosüsteemi toetamine; arvestades, et IPCC 2019. aasta eriaruanne ookeanide ja krüosfääri kohta muutuvas kliimas näitab, et alates 1970. aastast on ookeanid järk-järgult soojenenud ja neelanud rohkem kui 90 % kliimasüsteemi liigsest soojusest; arvestades, et ookeani soojenemine mõjutab rannikuökosüsteeme, tuues kaasa intensiivsemad kuumalained merealadel, hapestumise, hapnikukao, soolase vee sissetungi ja meretaseme tõusu;

P. arvestades, et Glasgow' kliimakokkuleppes tunnistatakse kokkuleppe osaliste hulka mittekuuluvate sidusrühmade, sealhulgas kodanikuühiskonna, põlisrahvaste, kohalike kogukondade, noorte, laste, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning muude sidusrühmade olulist rolli Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisel ning rõhutatakse tungivat vajadust mitmetasandilise ja koostööpõhise tegevuse järele;

Q. arvestades, et kliimamuutused seavad otseselt või kaudselt ohtu inimõiguste (sh õigus elule, veele ja kanalisatsioonile, toidule, tervishoiule ja eluasemele) täieliku kasutamise; arvestades, et inimeste suutlikkus kliimamuutustega kohaneda on lahutamatult seotud nende juurdepääsuga põhilistele inimõigustele ja sellega, kui terved on ökosüsteemid, millest sõltuvad nende elatis ja heaolu; arvestades, et Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni andmetel võib kliimamuutuste mõju tõttu olla sunnitud rändama üle 200 miljoni inimese; arvestades, et kliimaga seotud siserände ulatus on suurim vaeseimates ja kliima suhtes kõige tundlikumates piirkondades; arvestades, et ülemaailmsed meetmed kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks võivad 2050. aastaks märkimisväärselt (st kuni 80 % võrra) aeglustada piirkonnasiseste kliimapõgenike arvu kasvu ([15]);

R. arvestades, et viimased seitse aastat (2015–2021) on olnud mõõtmisajaloo kõige soojemad aastad; arvestades, et ka merevee tase jõudis 2021. aastal uuele rekordiliselt kõrgele tasemele; arvestades, et maailma merevee tase tõusis aastatel 2013–2021 keskmiselt 4,5 mm aastas ning Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni andmetel tõuseb mitmes piirkonnas merevee tase maailma keskmisest oluliselt kiiremini; arvestades, et 2021. aastal registreeriti Gröönimaa mandrijää kõrgeimas punktis esimest korda vihmasadu;

S. arvestades, et kõige rikkam 1 % maailma rahvastikust tekitab 2030. aastal eeldatavasti ühe inimese kohta tarbimisega seotud heidet endiselt 30 korda suuremas koguses võrreldes ülemaailmse tasemega elaniku kohta, samas kui maailma rahvastiku kõige vaesema poole jalajälg peaks jääma sellest tasemest mitu korda allapoole ([16]);

T. arvestades, et enamik arengumaid annab väga väikese panuse kliimamuutusi põhjustavate kasvuhoonegaaside heitkogustesse atmosfääris; arvestades, et kliimamuutuste mõju arengumaades on suurenenud; arvestades, et vahendid, mida nad saavad kliimamuutuste negatiivse mõjuga tegelemiseks ning kliimamuutustele vastupanuvõime ja kestliku arengu saavutamiseks kasutusele võtta, on selgelt ebapiisavad;

U. arvestades, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni esimeses aruandes arengumaadest osaliste vajaduste kindlaksmääramise kohta märgitakse, et arengumaade kulupõhised vajadused riiklikult kindlaksmääratud panuste rakendamiseks on vahemikus 5,8–5,9 triljonit USA dollarit, millest 502 miljardit USA dollarit on määratletud vajadustena, mis vajavad rahvusvahelisi rahastamisallikaid;

([15]) Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, Maailmapank, „Groundswell, Acting on Internal Climate Migration, Part II", 2021 https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/36248

([16]) Euroopa Keskkonnapoliitika Instituut (IEEP) ja Oxfam, „Carbon Inequality in 2030" (CO_2 heitega seotud ebavõrdsus aastal 2030), november 2021 https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621305/bn-carbon-inequality-2030-051121-en.pdf

Neljapäev, 20. oktoober 2022

V. arvestades, et 2020. aastal registreeris organisatsioon Global Witness 227 maa- ja keskkonnakaitsja mõrva, kellest 71 % töötas selle nimel, et kaitsta maailma metsi raadamise ja tööstusliku arendamise eest, samas kui ülejäänud said surma oma töö tõttu jõgede, rannikualade ja ookeanide kaitsmisel; arvestades, et 2020. aastal oli maa- ja keskkonnakaitsjate vastane vägivald valdavalt koondunud maailma lõunapoolsetesse riikidesse ning vähem kui 1 % kõigist registreeritud surmaga lõppenud rünnakutest dokumenteeriti maailma põhjapoolsetes riikides; arvestades, et aastatel 2015–2019 oli üle kolmandiku kõigist surmaga lõppenud rünnakutest suunatud põlisrahvaste esindajate vastu, kuigi põlisrahvaste kogukonnad moodustavad maailma elanikkonnast ainult 5 % ([17]);

1. tuletab meelde, et kliima- ja elurikkuse kriis on olulisimad inimkonna ees seisvad lahendamist vajavad ülesanded ning et kõik valitsused ja osalejad kogu maailmas peavad tegema kõik endast oleneva, et need kiiresti lahendada, käsitledes neid kahte kriisi omavahel tihedalt seotuna; rõhutab, et rahvusvaheline koostöö, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste, ettevõtjate ja muude valitsusväliste osalejate kaasamine, solidaarsus, õiglane üleminek, teadusel põhinev sidus tegevus ning vankumatu pühendumine ambitsioonide suurendamisele ja poliitika kooskõlla viimisele nende ambitsioonidega on vajalikud selleks, et täita meie kollektiivset kohustust piirata ülemaailmset soojenemist ja hoida ära elurikkuse kadu ning kaitsta seeläbi kogu planeeti ning praeguste ja tulevaste põlvkondade heaolu;

2. väljendab muret UNEPi 2021. aasta heitkoguste vähendamise vajakajäävuse aruande ja selle 4. novembril 2021 avaldatud *addendum*'i järelduste pärast, ja eelkõige selle pärast, et hoolimata ambitsioonikamatest kliimaalastest lubadustest, mis kuulutati välja COP26 eel ja selle ajal, toovad prognoositavad heitkogused 2030. aastaks võetud riiklike kliimaeesmärkide täieliku täitmise ja muude leevendusmeetmete elluviimise korral kaasa maakera temperatuuri tõusu 2,7 °C, mis ületab kaugelt Pariisi kokkuleppe eesmärke hoida globaalne soojenemine tunduvalt alla 2 °C ja püüda saavutada 1,5 °C; peab ärevust tekitavaks, et heitkogused endiselt kasvavad ja heitkoguste vähendamise vajakajäävus suureneb; rõhutab, et globaalse soojenemise piiramine 1,5 °C-ga nõuab ülemaailmsete kasvuhoonegaaside heitkoguste kiiret, järsku ja püsivat vähendamist, sealhulgas ülemaailmsete süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamist 2030. aastaks 43 % võrreldes 2019. aasta tasemega; tuletab meelde, et Glasgow' kliimakokkuleppe vastuvõtmisega tunnistasid kõik osalised, et maailma keskmise temperatuuri tõusu piiramine 1,5 °C-ni võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega vähendaks märkimisväärselt kliimamuutustega seotud ohtusid ja mõjusid;

3. rõhutab, et UNEPi 2021. aasta heitkoguste vähendamise vajakajäävuse aruande kohaselt võib fossiilkütuste ning jäätme- ja põllumajandussektori metaaniheite vähendamine aidata heitkoguste vähendamise vajakajäävust vähendada ja lähemas perspektiivis soojenemist pidurdada, kuid rõhutab, et selle saavutamiseks on kiiresti vaja selgeid eeskirju, mille eesmärk on saavutada heitkoguste tegelik vähendamine, ning et samal ajal toetataks seda edusammude jälgimise ja läbipaistvuse tagamise korraga;

4. rõhutab, et üha rohkem riike on võtnud kohustuse saavutada sajandi keskpaigaks netonullheite eesmärgid, kuid rõhutab, et need kohustused tuleb kiiresti muuta kindlateks lühiajalisteks eesmärkideks, poliitikameetmeteks ja tegevusteks, mida toetatakse rahaliste vahenditega ja mis kajastuksid 2030. aasta suuremate kliimaeesmärkide kujul läbivaadatud riiklikult kindlaksmääratud panustes, et ülemaailmsed heitkogused saavutaksid oma tipu võimalikult kiiremini; nõustub UNEPi hinnanguga, et paljud riiklikud kliimakavad lükkavad meetmete võtmise edasi 2030. aasta järgsesse aega ning et paljud pikaajalistest netonullheite lubadustest sisaldavad suurt ebaselgust ja neis puudub läbipaistvus;

5. võtab sügava murega teadmiseks WMO viimase kliimaolukorra aruande, millest nähtub, et neli põhilist kliimanäitajat – merepinna tõus, ookeani soojussisaldus, ookeanide hapestumine ja kasvuhoonegaaside kontsentratsioon – jõudsid 2021. aastal uutele tipptasemetele;

([17]) Global Witness, „Last Line of Defence, The industries causing the climate crisis and attacks against land and environmental defenders", september 2021 https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/last-line-defence/

Neljapäev, 20. oktoober 2022

Glasgow' kliimakokkulepe ja COP27 Sharm El-Sheikhis

6. võtab teadmiseks COP26 ja Glasgow' kliimakokkuleppe raames tehtud edusammud; rõhutab siiski, et globaalse soojenemise piiramine 1,5 °C-ni saavutatakse ainult siis, kui 2030. aastale eelneval kriitilise tähtsusega aastakümnel võetakse kiireloomulisi meetmeid; rõhutab, et COP26-il paluti osalistel 2030. aasta eesmärgid oma riiklikult kindlaksmääratud panustes uuesti läbi vaadata ja neid tugevdada, kuna see on vajalik 2022. aasta lõpuks kooskõla saavutamiseks Pariisi kokkuleppe temperatuurieesmärgiga, võttes arvesse riikide erinevaid olusid; nõuab tungivalt, et kõik ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised suurendaksid COP27-ks oma riiklikult kindlaksmääratud panuseid, et kõrvaldada püüdluste puudujääk ja viia oma poliitika selle püüdlusega kooskõlla; kutsub ELi ja kõiki G20 riike üles olema selles vallas kogu maailmale eeskujuks;

7. väljendab heameelt COP26 otsuse üle koostada tööprogramm, et praegusel kriitilise tähtsusega aastakümnel kiiresti laiendada püüdlusi kliimamuutuste leevendamisel ja nende rakendamist viisil, mis täiendaks ülemaailmset kokkuvõtet, ajakohastada igal aastal enne iga ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kokkuvõtvat aruannet riiklikult kindlaksmääratud panuste kohta ning kutsuda igal aastal kokku kõrgetasemeline ministrite ümarlaud 2030. aastale eelnevate eesmärkide teemal; nõuab tungivalt, et COP27-il võetaks see tööprogramm vastu ja tagataks eesmärkide iga-aastane läbivaatamine, mis kajastaks parimaid kättesaadavaid teaduslikke teadmisi ja osaliste kõrgeimaid võimalikke eesmärke; rõhutab, et osalised peavad oma riiklikult kindlaksmääratud panused läbi vaatama ja neid suurendama viisil, mis on kooskõlas eesmärgiga hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C;

8. väljendab heameelt selle üle, et Glasgow's viidi lõpule Pariisi kokkuleppe reeglistiku väljatöötamine, ning rõhutab, et selle reeglistiku rakendamine peaks tagama tugeva keskkonnaalase terviklikkuse ja seadma kõrgeimad eesmärgid;

9. väljendab heameelt asjaolu üle, et Glasgow' kliimakokkuleppes rõhutatakse kohanemise tähtsust ja vajadust tõhustada meetmeid kohanemisvõime suurendamiseks, vastupanuvõime tugevdamiseks ja kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamiseks; märgib sellega seoses, et möödunud aastal esitasid 47 riiki oma kohanemisteatised või riiklikud kohanemiskavad, ning loodab, et ka teised riigid esitavad oma teatised kooskõlas Pariisi kokkuleppega; väljendab heameelt seoses asjaoluga, et on loodud uus Glasgow' dialoog kahju ja kahjustuste teemal, mis peaks keskenduma rahastamiskorrale, mille eesmärk on vältida, minimeerida ja käsitleda kliimamuutuste kahjuliku mõjuga seotud kahju ja kahjustusi;

10. võtab teadmiseks kliimameetmetega seotud rahastamislubadused, mis anti COP 26 käigus, kuid peab kahetsusväärseks, et 2021. aasta kliimameetmete rahastamise kava näitas, et praegune ülemaailmne 100 miljardi USA dollari eesmärk saavutatakse tõenäoliselt alles 2023. aastal, kolm aastat pärast algset tähtaega; juhib tähelepanu kasvavale rahastamispuudujäägile, eelkõige kliimamuutusega kohanemise osas; nõuab tungivalt, et arenenud riigid, sealhulgas EL ja selle liikmesriigid, tagaksid, et kliimameetmete rahastamise 100 miljardi USA dollari eesmärk saavutataks ja makstaks välja juba alates 2022. aastast ja et see teostuks keskmiselt ajavahemikul 2020–2025, ning täpsustaksid edasist tegevust uue, 2025. aasta järgse kliimameetmete rahastamise eesmärgi saavutamiseks; rõhutab, et rahaeraldised arenenud riikidelt, kes vastutavad suure osa varasemate heitkoguste eest, on samuti väga olulised, et suurendada usaldust ambitsioonikama dialoogi vastu kliimamuutuste leevendamise eesmärkide üle;

11. rõhutab, et COP27 korraldajariik kuulub ühte kliimamuutustest kõige enam mõjutatud maailma piirkondadest; märgib, et Vahemere piirkond soojeneb 20 % kiiremini kui maailm keskmiselt ning et see piirkond on üks peamisi kliimamuutuste tulipunkte maailmas, kus prognooside kohaselt elab 20 aasta pärast 250 miljonit inimest veenappuses ([18]); rõhutab, et Vahemerest on saamas maailma kõige kiiremini soojenev meri ([19]) ja sellel on tagajärjed olulistele majandussektoritele ja kogu mere ökosüsteemile ning see toob kaasa pöördumatud muutused ökosüsteemis ja liikides; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kiiresti tegutsema ja tegema oma Vahemere piirkonna partneritega koostööd, et töötada välja mõjusad kohanemismeetmed ja olla leevendusmeetmete osas eestvedaja;

([18]) Vahemere piirkonna kliima- ja keskkonnamuutuste eksperdid, „Risks associated to climate and environmental changes in the Mediterranean region" (Kliima- ja keskkonnamuutustega seonduvad riskid Vahemere piirkonnas), 2019, https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2019/10/MedECC-Booklet_EN_WEB.pdf

([19]) Maailma Looduse Fondi Vahemere piirkonna merealgatus, „The Climate Change Effect in the Mediterranean — Six stories from an Overheating Sea" (Kliimamuutuste mõju Vahemeres – kuus lugu ülekuumenevast merest), Rooma, Itaalia, 2021.

12. toetab Ukraina valitsuse algatust luua ülemaailmne platvorm relvakonfliktide käigus tekitatud keskkonnakahju hindamiseks;

13. tuletab meelde, kui tähtis on ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni otsuste tegemise protsessi kaasata täielikult kõik osalejad; rõhutab, et praegust ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni otsustusprotsessi tuleks parandada, et võimaldada arenguriikide ja vähim arenenud riikide delegaatide ja kodanikuühiskonna esindajate täielikku osalemist; peab väga oluliseks, et kliimamuutuste tõttu kõige enam kannatavate riikide seisukohti võetaks kuulda ja järgitaks; kutsub seetõttu COP27 eesistujariiki ja järgmisi eesistujariike üles uurima täiendavaid viise, kuidas tagada arenguriikide tõhus ja sisuline osalemine, ning eraldama selleks lisavahendeid; tuletab meelde oma varasemaid seisukohti inimõiguste olukorra kohta Egiptuses; võtab teadmiseks mitmete kodanikuühiskonna organisatsioonide väljendatud muret kodanikuühiskonna marginaliseerumise pärast Egiptuses toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi ajal ning takistuste pärast meeleavaldustele ja kodanikuühiskonna osalemisele; kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Egiptuse ametivõime üles tagama kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide võrdse juurdepääsu ja täieliku osalemise COP27-l;

14. kordab oma nõudmist vabastada kõik Egiptuses meelevaldselt kinni peetud isikud ning rõhutab inimõiguste kaitsja Alaa Abd El-Fattah' eriti pakilist juhtumit; kutsub Egiptuse ametivõime üles kasutama COP27 impulssi, et parandada inimõiguste olukorda riigis ning kaitsta põhivabadusi kogu COP27 vältel ja pärast seda, eelkõige seoses väljendus- ja rahumeelse kogunemise vabadusega; toetab kindlalt ÜRO ekspertide üleskutset ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile töötada välja inimõiguste kriteeriumid, mida tulevased COPi võõrustavad riigid peavad võõrustajalepingu osana täitma;

15. väljendab heameelt asjaolu üle, et Glasgow' kliimakokkuleppes tunnistatakse kokkuleppe osaliste hulka mittekuuluvate sidusrühmade, sealhulgas kodanikuühiskonna, põlisrahvaste, kohalike kogukondade, noorte, laste, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning muude sidusrühmade olulist rolli Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisel; tunnustab noorte olulist rolli kliimamuutuste vastases võitluses; nõuab seetõttu tungivalt, et osalised ja sidusrühmad tagaksid noorte sisulise osalemise ja esindatuse mitmepoolsetes, riiklikes ja kohalikes otsustusprotsessides; tuletab eelkõige meelde linnade keskset rolli kasvuhoonegaaside heite vähendamisel ning väljendab heameelt selle üle, et kogu maailmas on üha rohkem linnu ja piirkondi, kus on võetud kohustus saavutada netonullheite eesmärgid, ning eelkõige ELi kliimaneutraalsete ja arukate linnade missioonis osaleva 100 Euroopa linna võetud kohustuse üle muutuda 2030. aastaks kliimaneutraalseks ja saada innovatsioonikeskusteks, mis võimaldavad kõigil ELi linnadel ja nende naabruses asuvatel partneritel 2050. aastaks seda eeskuju järgida;

16. rõhutab, et kõikide kokkuleppe osaliste tõhus osalemine on vajalik, et viia ellu eesmärk piirata üleilmse keskmise temperatuuri tõus 1,5 °C-ga, mis nõuab erahuvide ja vastuoluliste huvide küsimuse käsitlemist; väljendab eelkõige muret asjaolu pärast, et mõned suured saastajad on kasutanud oma kohalolekut osaliste konverentsidel Pariisi kokkuleppe eesmärkide õõnestamiseks; väljendab tõsist muret selle pärast, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon ei ole võtnud meetmeid huvide konfliktide küsimuse lõplikuks lahendamiseks seoses kokkuleppe osaliste hulka mittekuuluvate sidusrühmade kaasamisega; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid selles protsessis juhtrolli, et kaitsta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni otsustusprotsessi selliste huvide eest, mis on vastuolus Pariisi kokkuleppe eesmärkidega;

17. väljendab heameelt selle üle, et on täiustatud Marrakechi ülemaailmsete kliimameetmete partnerlust, kuna see on võimalus julgustada valitsusväliseid osalejaid ja riigi tasandist madalamaid valitsusi võtma koheseid kliimameetmeid, ning väljendab heameelt selle 2022. aasta tööprogrammi vastuvõtmise üle; tunnistab, et algatused „Võidujooks nullini" (Race to Zero) ja „Võidujooks vastupanuvõime saavutamiseks" (Race to Resilience) on peamised platvormid alt ülespoole suunatud juhtimise toetamiseks, mis hõlbustavad aruandlust ja kokkuvõtete tegemist riigi tasandist madalamal tasandil;

Kõikehõlmav ELi kliimapoliitika

18. loodab, et seadusandliku paketi „Eesmärk 55" ja Euroopa rohelise kokkuleppe poliitika kohaselt võetakse ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks meetmeid ning sunnitakse EL ja selle liikmesriigid tegutsema selle nimel, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus, ning rõhutab parlamendi seisukohti nendes küsimustes; tuletab meelde, et

kooskõlas ELi kliimamääruse, Pariisi kokkuleppe ja usaldusväärseimate olemasolevate teadusandmetega peaks EL kliimameetmeid tõhustama nii kliimamuutuste leevendamisel, et globaalne keskmine temperatuur ei tõuseks industriaalühiskonnaeelsest tasemest rohkem kui 1,5 °C kõrgemale, kui ka kliimamuutustega kohanemisel, et vastupanuvõimet suurendada; nõuab, et COP27 ajaks ajakohastaks EL oma riiklikult kindlaksmääratud panust ja suurendaks kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärki ning tugineks selles usaldusväärseimatele kättesaadavatele teadusandmetele; nõuab, et järgitaks paketi „Eesmärk 55" kõrgeimaid eesmärke, et anda kõigile teistele osalistele selgelt teada, et EL on valmis aitama kõrvaldada vajakajäämisi, et piirata globaalset soojenemist 1,5 °C-ni, kuid tegema seda õiglasel, sotsiaalselt tasakaalustatud ja kulutõhusal viisil ning võtma samal ajal arvesse üleilmse õigluse ja võrdsuse aspekte ning vastutust, mida EL kannab kliimakriisi põhjustanud varasemate ja praeguste heitkoguste eest;

19. rõhutab asjaolu, et Euroopa kliimamääruses ja seadusandlikes ettepanekutes „Eesmärk 55" sätestatud ELi üldine 2030. aasta heitkoguste eesmärk vähendab ELi heitkoguseid rohkem kui praegune riiklikult kindlaksmääratud panus, milleks on netoheite vähendamine 55 %; rõhutab ka, et Euroopa Parlamendi seisukohad nende ettepanekute ja kava „REPowerEU" eesmärkide kohta suurendavad ELi kliimaeesmärke sellest tasemest veelgi kõrgemale, ning palub nõukogul parlamendi sellekohased seisukohad heaks kiita; nõuab, et EL ajakohastaks selle kajastamiseks vastavalt oma heite vähendamise lubadusi, võttes arvesse Glasgow kliimapaktis tehtud otsust vaadata 2030. aasta eesmärgid uuesti läbi;

20. rõhutab, et praeguse geopoliitilise olukorra tõttu on saanud selgeks, et fossiilkütustest sõltuvust tuleb kiiresti vähendada ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu soodustada, ning on tekkinud võimalus ELi juhtrolli selles valdkonnas tugevdada;

21. kordab, et kliimaeesmärke tuleb arvesse võtta kõikides ELi poliitikavaldkondades ja poliitika ülevõtmise meetmetes, ning rõhutab, et Euroopa kliimamääruse artikli 6 lõikega 4 kohustatakse komisjoni hindama iga kavandatava meetme ja seadusandliku ettepaneku, sealhulgas eelarveettepanekute puhul, kas need on ELi kliimaeesmärkidega kooskõlas; nõuab tungivalt, et komisjon rakendaks seda sätet täielikult, see tähendab koostaks kõigis ELi poliitikavaldkondades mõjuhinnangu; rõhutab, et liidu ja selle liikmesriikide praegusi meetmeid tuleb ühtlasi uuesti hinnata ja viia need nimetatud eesmärkidega kooskõlla, ning loodab, et hiljuti loodud Euroopa kliimamuutuste teadusnõukoda aitab hindamist läbi viia; väljendab heameelt, et Euroopa kliimamuutuste teadusnõukoja 15 liiget nimetati ametisse; kutsub nõukoda üles avaldama võimalikult kiiresti hinnangu ELi kasvuhoonegaaside eelarve kohta, mis on kooskõlas eesmärgiga hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C, ning loodab, et komisjon võtab liidu indikatiivse kasvuhoonegaaside eelarve ja liidu 2030. aasta järgsete kliimaeesmärkide koostamisel nõukoja nõuandeid täiel määral arvesse;

22. tuletab meelde, et ühe liikmesriigi konstitutsioonikohus otsustas hiljuti, et kliimakaitse ei ole poliitilise kaalutlusõiguse küsimus ning keskkonnakaitset käsitleva põhisseadussättega on riigile kehtestatud põhiseaduslik kohustus saavutada kliimaneutraalsus;

23. rõhutab, et ELi kodanikud on igati selle poolt, et kliimameetmeid tõhustada, sest viimase Eurobaromeetri uuringu kohaselt peavad peaaegu pooled (49 %) eurooplased kliimamuutusi peamiseks globaalseks probleemiks, mis ELi tulevikku ohustab;

24. rõhutab, et kogu kliimapoliitika tuleks ellu viia kooskõlas kliimaneutraalsusele õiglase ülemineku põhimõttega ning tihedas koostöös kodanikuühiskonna ning sotsiaal- ja majanduspartneritega; on seetõttu seisukohal, et saavutamaks kliimaneutraalsust kõikides ühiskonnasektorites õiglasel, kaasaval ja sotsiaalselt kestlikul viisil, tuleb tingimata tagada suurem läbipaistvus, tugevam sotsiaalne partnerlus ja nii kohalikul, piirkondlikul, riiklikul kui ka ELi tasandil kodanikuühiskonna kaasamine;

Kohanemine ning kahju ja kahjustused

25. peab kiiduväärseks, et Glasgow's anti kohanemisfondi ja vähim arenenud riikide fondi rahastamise kohta uued lubadused; märgib aga, et kliimamuutuste leevendamist toetatakse endiselt rohkem kui nendega kohanemist, ning toetab kindlalt nõudmist, et arenenud riigid eraldaksid kooskõlas Glasgow' kliimakokkuleppega 2025. aastaks kohanemisotstarbel

üheskoos vähemalt kaks korda rohkem raha kui 2019. aastal, et saavutada parem tasakaal; peab kahetsusväärseks, et seitse aastat pärast Pariisi kokkuleppe sõlmimist on kliimamuutustega kohanemise üleilmne eesmärk endiselt kindlaks määramata; peab kiiduväärseks üleilmse kohanemiseesmärgi kohta koostatud Sharm el-Sheikhi tööprogrammi, mis ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul vastu võeti ja töösse rakendati; rõhutab, et kliimamuutustega kohanemise meetmeid tuleb rahastada toetuste kaudu; nõuab tungivalt, et EL suurendaks aasta kaupa nende summade osakaalu, millest rahastatakse 2021.–2027. aastal kohanemismeetmeid instrumendi „Globaalne Euroopa" kaudu; rõhutab, et tuleb teha rohkem, et üleilmsest kohanemiseesmärgist saaks mõõdetavad näitajad, mis peaksid muu hulgas andma tervikliku ülevaate kliima- ja katastroofiriskidest ning nendega seotud eri tasandite kohanemisvajadustest ja -kuludest, suurendada järjepidevate ja võrreldavate andmete kättesaadavust, määrata kindlaks rakendamisvahendid, sealhulgas rahastamisvõimalused ja tehnoloogiatugi, ning parandada nende pakkumist ja kättesaadavust, ning töötada välja ühised kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed näitajad, metoodikad ja tegutsemisviisid, mille abil jälgida eesmärgi saavutamisel aja jooksul tehtud edusamme; rõhutab sellega seoses Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikku ning selle järelevalve- ja aruandlussüsteemi;

26. kordab, et kõik riigid, kes soovivad kliima- ja elurikkuskriisi negatiivset mõju võimalikult palju leevendada ning tagada kliimamuutustele vastupanu võime ja kestlik areng, peavad tingimata võtma lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis kohanemismeetmeid, ning märgib, et arenguriigid, eriti vähim arenenud riigid ja väikesed arenevad saareriigid on kliimamuutuste mõju eest eriti vähe kaitstud; rõhutab, et kohanemismeetmed võivad olla mitmeti kasulikud, näiteks võivad need parandada põllumajanduse tootlikkust, uuendustegevust, tervist ja heaolu, toiduga kindlustatust, elatusvahendite ja elurikkuse kaitset ning vähendada riske ja kahjustusi; kutsub ELi ja liikmesriike üles tõhustama kohanemismeetmeid kohustuslike kohanemiskavade, kliimamuutuste tagajärjel tekkivate kahjustuste hindamise ning kohalikul, piirkondlikul ja riigi tasandil tehtavate kliimamuutuste stressitestide kaudu ning toetades kohalikul tasandil korraldatavat tegevust ning koostööd kohalike ametiasutuste ja kohaliku kodanikuühiskonnaga, et Pariisi kokkuleppe kohanemiseesmärk täielikult täita ja tagada, et ELi kohanemispoliitikaga kaitstaks ELi kogukondi ja ökosüsteeme kliimamuutuste mõju eest piisavalt hästi; nõuab, et ELi uue kliimamuutustega kohanemise strateegia elluviimisel tehtaks suuremaid edusamme, ja rõhutab, et on väga tähtis, et see on seotud ELi elurikkuse strateegiaga ja Euroopa kliimaseadusest tuleneva uue kohanemist käsitleva õigusraamistikuga; kordab, et nõuab nende, sealhulgas nende rahvusvaheliste komponentide ammendavat elluviimist;

27. rõhutab, et kuigi kliimamuutused on üleilmne probleem, mõjutab see juba praegu iga piirkonda erinevalt, ning kohalikud omavalitsused, kes on elanikkonnale lähemal, on peamised, kes saavad kiimamuutustega kohanemist hõlbustada; rõhutab, et tõhusate ja sihipäraste lahenduste elluviimiseks tuleb rahasummade eraldamist kohalikule tasandile paremini korraldada, ning peab seetõttu kiiduväärseks kliimamuutustega kohanemise missiooni, millega toetatakse kuni 2030. aastani vähemalt 150 Euroopa piirkonna ja kogukonna kliimamuutustele vastupanu võime suurendamist; nõuab, et kliimamuutuste mõjule reageerimisel ning arengumaades kliimameetmete rahastamiseks võimaluste tagamisel toetataks piirkondlikku ja detsentraliseeritud tegutsemisviisi, et anda kohalikele omavalitsustele, kohalikele kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja keskkonnakaitsjatele kliimamuutuste tagajärgedega võitlemisel suurem roll ja jõuda nendeni, kes on kõige vähem kaitstud;

28. rõhutab, et komisjonis 24. veebruaril 2021. aastal vastu võetud ELi kliimamuutustega kohanemise strateegias on märgitud, et komisjoni eesmärk on suurendada ressursse ja kasutada kohanemismeetmete jaoks veel rohkem raha ning eriti tähtis on tagada, et rahalised vahendid jõuaksid arengumaade kõige vähem kaitstud kogukondadeni;

29. rõhutab, et tõhusaks kohanemiseks on väga vaja varajase hoiatamise süsteeme, kuid need on kättesaadavad vähem kui pooltele Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) liikmetele; toetab WMO ettepanekut (see tuleb heaks kiita COP27-l), mille kohaselt peaksid varajase hoiatamise süsteemid jõudma järgmise viie aasta jooksul kõigini; loodab, et varajase hoiatamise teenuste algatust hakatakse kiiresti rakendama, et saaks päästa võimalikult paljude inimeste elu;

30. rõhutab, et roheline taristu aitab kliimamuutustega kohaneda ja vähendab õnnetusohtu, sest selle abil kaitstakse loodust ja ökosüsteeme, säilitatakse ja taastatakse looduslikke elupaiku ja liike, hoitakse head ökoloogilist seisundit ning aidatakse kaasa veevarude majandamisele ja toiduga kindlustatusele; märgib, et rohelise taristu arendamine on üks tõhusamaid kliimamuutustega kohanemise meetmeid, mida saab linnas rakendada, sest see leevendab kliimamuutuste negatiivset mõju ja üha sagedasemaid äärmuslikke ilmastikunähtusi, nagu kuumalained, metsatulekahjud, äärmuslikud vihmasajud, üleujutused ja põud, leevendab äärmuslikke temperatuure ja parandab linnapiirkondade elanike elukvaliteeti, sealhulgas vaimset ja füüsilist tervist;

31. rõhutab, et kõrbestumisel on keskpikas ja pikas perspektiivis laastav keskkonna-, sotsiaalne ja majanduslik mõju, see põhjustab mõnes piirkonnas rahvastiku vähenemist ning vaja on ühtseid käsitlusi, kuidas seda nähtust õigesti ennetada ja sellega kohaneda ning selle probleemiga toime tulla; tuletab seetõttu meelde, et kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel, aga ka vee ja toiduga kindlustatuse kaitsmisel, elurikkuse kaitsmisel ja hea mullaseisundi toetamisel on väga suur tähtsus veemajandusel; rõhutab, et seetõttu tuleb ELi veepoliitika raamdirektiivi kiiresti ja täielikult rakendama hakata, et saavutada selle eesmärgid ja Euroopa veeressursse paremini hallata; rõhutab, et kogu majanduses ja ühiskonnas tuleb ringmajanduse kaudu täielikult rakendada vee taaskasutust ja tagada veekasutuse tõhusus, et kasutada ära vee väärtust ning tagada piisav kvaliteetse veega kindlustatus; rõhutab, et kliimamuutustega kohanemisele võivad kaasa aidata digitaalsed lahendused, sest nende abil on võimalik suurendada veepuuduse, üleujutuste ja veereostuse prognoosimise suutlikkust, ning toetab nende vahendite kasutuselevõttu;

32. rõhutab, et kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine on peamised põhjused, miks inimesed ümber asuvad ja ohud, mis mõjutavad inimeste julgeolekut ja sotsiaalpoliitilist stabiilsust, mitu korda suurenevad; rõhutab, et kui leevendus- ja kohanemisvõime on liiga väike, võib see põhjustada relvakonflikte, toidupuudust, looduskatastroofe ja kliimast tingitud ümberasumist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tunnistama kliimamuutustega seotud ümberasumisest mõjutatud inimeste vajadusi ja kaitsetust ning nõuab, et ELi arengukoostöö- ja humanitaarmeetmeid ning nende võtmiseks ette nähtud rahastamisvahendeid tugevdataks, et toetada kliimamuutustega kohanemist arengumaades, suurendada vastupanuvõimet, parandada katastroofiohu vähendamist ja tegutseda humanitaarhädaolukordades vajaduste suurenedes asjakohaselt;

33. märgib, et Pariisi kokkuleppe artiklis 8 (kahju ja kahjustuste kohta) on sätestatud, et osalised peaksid kliimamuutuste tagajärgedest tingitud kahju ja kahjustustega toimetulemiseks tegema koostööd; rõhutab seetõttu, et piirkondades, mis on kliimamuutuste mõju eest eriti vähe kaitstud, näiteks rannikualadel ja saartel, ning kus kohanemisvõime on väike, tuleb võtta globaalseid toetusmeetmeid; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegutsema selle nimel, et arenenud riigid, arengumaad ja vähim arenenud riigid kokku tuua, ning püüdma kõrgeid sihte seadva koalitsiooni tööd nii kliimamuutuste leevendamise kui ka nendega kohanemise rahastamise ning kahjude ja kahjustuste valdkonnas tõhustada; tunnistab, et need on üleilmse kliimaõigluse olulised elemendid;

34. avaldab tänu valitsustevahelisele kliimamuutuste rühmale ja hindab kõrgelt tööd, mida on tehtud seoses kuuenda hindamisaruandega; väljendab heameelt, et valitsustevahelise kliimamuutuste rühma hiljutises II töörühma aruandes esitati põhjalik hinnang kahju ja kahjustuste kohta, ning juhib tähelepanu sellele, kuidas selles tunnistatakse kahju ja kahjustused järjest olulisemaks valdkonnaks nii rahvusvahelises kliimapoliitikas kui ka kliimateaduses; kutsub valitsustevahelist kliimamuutuste rühma üles selle töö põhjal koostama eriaruande, milles käsitletakse konkreetselt kahju ja kahjustusi;

35. kordab, et kliimamuutustega kohanemise järgmises etapis peavad rahvusvahelised institutsioonid oma organisatsioone, koostööd ja kriisiohjamist tugevdama, et olla kohalikul ja üleilmsel tasandil kliimamuutusteks paremini valmis;

Kliima- ja elurikkuskriis

36. rõhutab, et Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks tuleb loodust ja ökosüsteeme kaitsta, säilitada ja taastada; tuletab ühtlasi meelde, et elurikkus on tähtis ka seetõttu, et see aitab inimestel võidelda globaalse soojenemise vastu ja sellega kohaneda ning suurendada oma vastupanuvõimet; on veendunud, et peamine, mille kaudu kliimamuutuste

leevendamist ja nendega kohanemist toetada, elurikkust ja metsi kaitsta ja taastada ning katastroofiohtu vähendada, on looduspõhised lahendused ja ökosüsteemipõhised tegutsemisviisid; rõhutab, et kui kahjustatud ökosüsteemid võimalikult kiiresti taastada, võtta 30–50 % kogu maailma maismaast, magevee ja ookeanide elupaikadest tõhusa ja õiglase kaitse alla ning kaitsta ja tugevdada samal ajal inimõigusi ja põlisrahvaste õigusi, oleks see ühiskonnale kasulik, sest loodus suudab süsinikku siduda ja säilitada; rõhutab, et kestliku arenguni jõudmiseks tuleb kiiremini tegutseda, kuid selleks on hädavajalik piisav rahastamine ja poliitiline toetus;

37. rõhutab, et metsadel, elurikkusel ja kestlikul maakasutusel on väga suur tähtsus ja üksteisest sõltuv osa selles, et maailm suudaks kestliku arengu eesmärgid saavutada; rõhutab, et seetõttu tuleb raadamine ja mulla degradeerumine tingimata peatada ja olukorda parandada, sest see aitab kasvuhoonegaaside aastast netoheidet vähendada;

38. kordab, et 141 riigi (mille territooriumil on kokku üle 3,6 miljardi hektari metsa) valitsused on andnud lubaduse, et 2030. aastaks raadamine lõpetatakse ja metsi hakatakse taastama;

39. kordab, et üks võimalik lahendus on suure CO_2 heitega ökosüsteemide range kaitse ja taastamine, sest sellel on kohene mõju ning see on kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise seisukohast mitmeti kasulik; märgib, et kliima ja elurikkuse kaitsmisel on tähtsaim osa metsadel; rõhutab, et metsad aitavad kliimamuutuste kahjulikku mõju leevendada ja nende muutustega kohaneda;

40. rõhutab, et maakasutussektoris, sealhulgas olulise esmatootmistegevuse suhtes põllumajanduses ja metsanduses, võetavad valdkondlikud ja kliimameetmed peavad olema piisavas koostoimes looduslike ja poollooduslike ökosüsteemide loomuliku kohanemisvõimega ning parandama võimalikult palju peamiselt kultuurmaastike kohanemisvõimet; juhib tähelepanu sellele, et kohus tegi hiljuti otsuse kohtuasjas, kus hagejad olid metsamajandajad, kes esitasid riigi vastu hagi, sest riigi metsapoliitika kohaselt oli neil keelatud majandatavate metsade vastupanuvõimet parandada ja muu hulgas võeti neilt motivatsioon soodustada looduslikku uuendust ([20]);

41. tuletab meelde, et IPCC viienda hindamisaruande kohaselt on põlisrahvaste, kohalike inimeste ja traditsioonilised teadmised peamine vahend, mis aitab loodusvarasid säästvalt majandada, elurikkust säilitada ja kliimamuutustega kohaneda; rõhutab, et kliimamuutuste leevendamiseks tuleb tugevdada põlisrahvaste kogukonna õigust maale ja ressurssidele, nagu on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis ja ILO konventsioonis nr 169, ning järgida eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõtet;

42. rõhutab, et seoses ettevõtlusega tuleks kaitsta maad ja keskkonnakaitsjaid, tagades keskkonna, töötajate õiguste, maaga seotud õiguste, põlisrahvaste õiguste, elatusvahendite ja kultuuride tõhusa ja tugeva regulatiivse kaitse, sealhulgas eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõtte; väljendab sellega seoses heameelt, et EL on teinud äriühingu kestlikkusalase hoolsuskohustuse valdkonnas algatusi ning on tehtud ettepanek määruse kohta, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist; kutsub osalisi üles tagama, et kohustused, mis COP27-l Pariisi kokkuleppe rakendamiseks võetakse, oleksid kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustuste ja äritegevuse suhtes kohaldatavate standarditega;

43. tuletab meelde, et kliimamuutused on üks peamisi otseseid põhjusi, miks elurikkus väheneb ja muld degradeerub; rõhutab, et prognooside kohaselt muutub kliimamuutuste kahjulik mõju loodusele ja elurikkusele, ökosüsteemidele, ookeanidele, tervisele ja toiduga kindlustatusele järgmistel aastakümnetel ohtlikult suureks; rõhutab, et selleks, et maailma elurikkust kaitsta, peatada selle vähenemine ja sellest võimalikult palju taastada, on vaja tugevamat, siduvat ja ulatuslikumat rahvusvahelist raamistikku; märgib, et seetõttu on 2022. aasta detsembris Kanadas Montrealis toimuv elurikkuskonverents väga tähtis; kutsub IPCCd ja IPBESi üles jätkama ja tugevdama oma koostööd ja ühist tööd, et esitada poliitikakujundajatele

([20]) https://www.klimazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/04/Klimaticka%CC%81-z%CC%8Caloba.pdf

kliima- ja elurikkuskriisi ja nende lahendamise võimaluste kohta uusimaid teadusandmeid; kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalisi ühtlasi üles tegema ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja ÜRO Arenguprogrammiga koostööd, et kehtestada kliimaneutraalsuse ja vastupanuvõime, elurikkuse kaitse ja kestliku arengu jaoks järjepidev raamistik;

44. innustab osalisi hakkama kooskõlas Glasgow' kliimakokkuleppega rakendama ühtset meetodit, mille alusel käsitletakse elurikkust riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitika- ja planeerimisotsustes; kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles tegema ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja ÜRO Arenguprogrammiga koostööd, et kehtestada kliimaneutraalsuse ja vastupanuvõime, elurikkuse kaitse ja kestliku arengu jaoks järjepidev raamistik; peab kiiduväärseks Edinburghi deklaratsiooni 2020. aasta järgse üleilmse elurikkuse raamistiku kohta, sest selles antakse eeskuju, milline on kogu valitsust hõlmav kaasav tegutsemisviis;

45. kutsub osalisi üles jätkama tööd ookeanide- ja kliimamuutustealase dialoogi valdkonnas ning muude meetmete hulgas seadma kindlad meetmepõhised eesmärgid, käsitlema kõige tähtsamaid ja pakilisemaid ookeanide ja kliima vahelise seose küsimusi ning innustama riike, eelkõige rannikuriike, lisama ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panusesse, riiklikku kohanemiskavasse, pikaajalistesse strateegiatesse ja ülemaailmsesse kokkuvõttesse asjaomased kohustused;

Kliimameetmete kestlik rahastamine

46. toonitab, et EL ja selle liikmesriigid on avalikus sektoris maailma suurimad kliimameetmete rahastajad; tunnistab tulemuslike kliimameetmete rahastamise tähtsust, eriti seetõttu, et paljudele arenguriikidele kehtivad tingimuslikud riiklikult kindlaksmääratud panused, mille saavutamine sõltub piisavast rahalisest toetusest; väljendab seetõttu heameelt selle üle, et 2025. aastaks määratakse kliimamuutustega seotud rahastamise valdkonnas kindlaks uus ühine kvantifitseeritud eesmärk, mis peaks olema palju suurem kui 2020. aasta 100 miljardi USA dollari suurune iga-aastane eesmärk, ning kliimameetmete täiendaval ja piisaval rahastamisel tuleb arvesse võtta arengumaade vajadusi ja prioriteete; on seisukohal, et kliimamuutuste leevendamise, nendega kohanemise ning kahju ja kahjustuste vähendamise eraldiseisvaid eesmärke tuleks kaaluda osana uuest kliimamuutustega seotud rahastamise kollektiivsest kvantitatiivsest eesmärgist; on arvamusel, et tulevaste kliimameetmete rahastamise eesmärkide puhul tuleks osaliste panuste kindlaksmääramisel arvestada arengumaade vajadusi ning Pariisi kokkuleppes sätestatud võrdsuse põhimõtet; rõhutab sellega seoses vajadust seada selgelt esikohale toetustel põhinev kliimamuutustega seotud rahastamine, tagamaks, et selline rahastamine ei suurendaks arengumaade jätkusuutmatut võlataset; kordab oma nõudmist luua sihtotstarbeline ELi avaliku sektori vahenditest rahastatav rahastamismehhanism, mis pakuks täiendavat ja piisavat toetust, et saavutada ELi õiglane osa rahvusvahelistest kliimamuutustega seotud rahastamise eesmärkidest; tuletab samuti meelde oma 22. juuni 2022. aasta seisukohta piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) ([21]) kohta, mille kohaselt peaks liit rahastama vähim arenenud riikide jõupingutusi oma töötleva tööstuse dekarboniseerimiseks igal aastal summa ulatuses, mis vastab vähemalt CBAMi sertifikaatide müügist laekuvale tulule;

47. rõhutab, kui oluline on järgida ülemaailmset kohanemiseesmärki ja võtta arenguriikides kasutusele uued mahukad kohanemist toetavad rahalised vahendid; tunneb muret selle pärast, et kohanemiskulud ja -vajadused kasvavad ning et need on viis kuni kümme korda suuremad kui praegused rahvusvahelised avaliku sektori vahenditest kohanemiseks ettenähtud rahastamisvood, mis toob kaasa kohanemismeetmete rahastamise lõhe suurenemise; märgib, et erasektori rahaliste vahendite suunamine kohanemisprotsessi on keeruline; rõhutab, et praegu kasutatavad ülemaailmsed rahavood ei ole piisavad vajalike kohanemismeetmete rakendamiseks, eriti arengumaades, sealhulgas seetõttu, et suur osa kohanemiseks ette nähtud rahalistest vahenditest antakse laenudena; märgib, et 2020. aastal eraldati 50 % kõikidest ELi kliimamuutustega seotud rahalistest vahenditest toetustena, ning nõuab tungivalt, et EL ja kõik liikmesriigid suurendaksid toetustel põhinevat rahastamist, eelkõige kohanemiseks ning eriti vähim arenenud riikides ja väikestes arenevates saareriikides; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kohustuksid eraldama oluliselt rohkem rahalisi vahendeid kliimamuutustega kohanemiseks ja esitaksid COP27-l selge kava selle kohta, kuidas saavutada Glasgow' kliimakokkuleppes seatud eesmärk kahekordistada kohanemise rahastamist 2025. aastaks 2019. aasta tasemega võrreldes;

([21]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0248.

48. tunnistab vajadust suurendada rahalisi vahendeid, et leida lahendus kahju ja kahjustuste küsimusele; kutsub osalisi üles leppima kokku uutes, piisavates ja täiendavates avaliku sektori rahastamisallikates, seades selgelt esikohale toetused, et reageerida kliimamuutuste kahjulikust mõjust tingitud kahjule ja kahjustustele; märgib, et erasektori rahaliste vahendite suunamine kahju ja kahjustustega tegelemise protsessi on keeruline; nõuab tungivalt, et EL tegutseks enne COP27 konstruktiivselt ja kaaluks muu hulgas sellise vahendi loomise võimalusi, mis võtaks arvesse arenguriikide ettepanekutes osutatud olemasolevat institutsioonilist korraldust, et luua COP27 istungjärgul kahju ja kahjustuste rahastamisvahend; nõuab, et kahju ja kahjustuste küsimus oleks edaspidi kliimamuutuste konverentside alaline päevakorrapunkt, et oleks ette nähtud võimalus selles küsimuses saavutatut pidevalt jälgida ja ka edaspidi edu saavutada, ning nõuab Santiago võrgustiku täielikku kasutuselevõtmist, et anda kahju ja kahjustuste asjakohaseks käsitlemiseks viivitamata tõhusat tehnilist abi;

49. tuletab meelde, et kõik osalised peavad viima avaliku ja erasektori, riigisisesed ja rahvusvahelised rahavood vastavusse Pariisi kokkuleppe 1,5 °C eesmärgi saavutamisega; kordab, et fossiilkütuste ja muude keskkonnale kahjulike toetuste andmine tuleb ELis ja kogu maailmas kiiresti lõpetada; rõhutab Glasgow' kliimakokkuleppes võetud kohustust kiirendada jõupingutusi, et järk-järgult lõpetada söe kasutamine energiatootmises ja ebatõhusate fossiilkütuste toetuste andmine; tunneb muret selle pärast, et ei ole üheselt määratletud, mis on „ebatõhus fossiilkütuste toetus“, ja et see ohustab selliste kohustuste usaldusväärsust; märgib, et fossiilkütuste toetused ELis ulatuvad ikka veel ligikaudu 55–58 miljardi euroni aastas; tuletab komisjonile ja liikmesriikidele meelde nende kaheksandas keskkonnaalases tegevusprogrammis võetud kohustust määrata kindlaks tähtaeg fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks, mis on kooskõlas eesmärgiga hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C, ning luua siduv liidu raamistik, mis võimaldab jälgida, kuidas liikmesriikidel kokkulepitud metoodika alusel fossiilkütuste toetuste järkjärguline kaotamine edeneb ja sellest aru anda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üle järgima konkreetseid poliitikameetmeid ja ajakava, et kaotada võimalikult ruttu järk-järgult kõik otsesed ja kaudsed fossiilkütuste toetused, kõige hiljemalt aga 2025. aastaks; julgustab teisi osalisi võtma sarnaseid meetmeid ja töötama välja fossiilkütuste kasutamise tõkestamise leping; väljendab heameelt G7 võetud kohustuse üle lõpetada 2022. aasta lõpuks fossiilkütuste arendamise rahastamine välismaal, rõhutades samas, et seda kohustust tuleks täita ka riigisiseselt; rõhutab vajadust tagada, et ELi CO_2 hinnastamise raamistik ei suurendaks tööstussaastet; rõhutab innovatsioonifondi tähtsust;

50. peab hädavajalikuks, et suured rahvusvahelised finantseerimisasutused võtaksid maailmamajanduse edukaks dekarboniseerimiseks kiiresti kasutusele keskkonnahoidliku rahastamise ja arendaksid seda edasi; tuletab meelde Euroopa Investeerimispanga (EIP) rolli ELi kliimapangana ning hiljuti heaks kiidetud kliimapanga tegevuskava ja ajakohastatud energialaenupoliitikat ning Euroopa Investeerimisfondi (EIF) lisapingutusi kliimainvesteeringute suunamisel; väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Keskpank on võtnud kohustuse lisada kliimamuutustega seotud kaalutlused oma rahapoliitilisse raamistikku; nõuab tungivalt, et mitmepoolsed arengupangad, sealhulgas EIP, ja arengut rahastavad asutused, mis tavaliselt annavad rahalist toetust laenudena, rakendaksid vastutustundlikke laenuandmise ja -võtmise põhimõtteid ning viiksid oma portfellid kooskõlla Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ning koguksid ja kasutaksid kvaliteetseid kliimariski, haavatavust ja mõju käsitlevaid andmeid, et suunata investeeringud 1,5 °C hoidmise eesmärgi saavutamisse; tunnistab finantseerimisasutuste koalitsiooni Glasgow Finance Alliance for Net Zero loomise tähtsust ja selle kohustust toetada tärkava turumajandusega riike netonullheitele üleminekul; väljendab sellega seoses heameelt ELi kokkuleppe üle äriühingute kestlikkusaruandluse kohta, mis on rahalise toetuse andmisel otsustava tähtsusega;

51. toetab rahandusministrite kliimameetmete koalitsiooni tööd ja ergutab kõiki valitsusi võtma üle koalitsiooni kohustuse viia kõik rahandusministrite pädevusse kuuluvad poliitikameetmed ja tavad kooskõlla Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ning võtta kasutusele tõhus CO_2 hinnastamine, nagu nähakse ette Helsingis kokku lepitud põhimõtetes;

52. väljendab heameelt rahvusvaheliste kestlikkusstandardite nõukogu töö üle kapitaliturgude jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamise ülemaailmse lähtealuse väljatöötamisel, et suunata rohkem kapitali puhta tehnoloogia arendamisse ja kliimainvesteeringutesse;

Kõikides sektorites tehtavad jõupingutused

53. tuletab meelde, et Euroopa kliimamääruses on sätestatud kohustus lihtsustada sektoripõhiseid kliimadialooge ja -partnerlusi, tuues kaasaval ja esindatust tagaval viisil kokku peamised sidusrühmad, et ergutada sektoreid koostama esialgseid vabatahtlikke tegevuskavasid ja kavandama oma üleminekut liidu kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamisele 2050. aastaks; rõhutab, et sellised teekaardid võivad anda väärtusliku panuse sektorite abistamisse kliimaneutraalsele majandusele üleminekuks vajalike investeeringute kavandamisel ning võivad samuti aidata suurendada valdkondlikku osalemist kliimaneutraalsete lahenduste otsimisel;

54. kutsub kõiki osalisi üles võtma kiiresti meetmeid metaaniheite vähendamiseks; väljendab heameelt üleilmse metaaniheite vähendamise lubaduse üle, mille EL, USA ja mitmed teised riigid allkirjastasid COP26 istungjärgul ja mille eesmärk on vähendada 2030. aastaks kogu inimtegevusest tingitud metaaniheidet 2020. aasta tasemega võrreldes 30 %, mis on esimene samm 45 % vähendamise suunas vastavalt ÜRO Keskkonnaprogrammi ([22]) soovitustele; nõuab tungivalt, et kõik allakirjutanud tagaksid oma territooriumil metaaniheite vähendamise 2030. aastaks vähemalt 30 % võrra ja võtaksid selle eesmärgi saavutamiseks vastu riiklikud meetmed; märgib, et umbes 60 % maailma metaanist pärineb sellistest allikatest nagu põllumajandus, prügilad, reoveerajatised ning fossiilkütuste tootmine ja torutransport; tuletab meelde, et metaan on võimas kasvuhoonegaas, mille kliimamõju on 100 aasta jooksul 28 korda suurem ja 20 aasta jooksul 80 korda tugevam kui süsinikdioksiidil; rõhutab sellega seoses, et jõulisemad meetmed metaaniheite vähendamiseks on üks kulutõhusamaid meetmeid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks lühikese aja jooksul; märgib, et metaani heitkoguste vähendamiseks on juba kasutusel palju kulutõhusaid, odavaid või mitte midagi maksvaid tehnoloogiaid ja tavasid; märgib, et põllumajanduses põhjustab metaaniheidet peamiselt kariloomade arvu suurenemine ning et sõnnikust ja soolesisesest fermentatsioonist tulenev kariloomade heide moodustab inimtekkelisest metaaniheitest ligikaudu 32 %; võtab sellega seoses teadmiseks komisjoni 2021. aasta detsembris esitatud ettepaneku vähendada metaaniheidet energiasektoris; nõuab siduvate seadusandlike lisameetmete vastuvõtmist, et võidelda muude heidet tekitavate sektorite heitkoguste vastu, siduvate liidu metaaniheite vähendamise eesmärkide seadmist ning metaani lisamist õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivis osutatud reguleeritud saasteainete hulka; kordab oma üleskutset tegeleda loomade asustustiheduse küsimusega ELis, et tagada selles sektoris kasvuhoonegaaside heitkoguste ulatuslik vähendamine; kordab oma seisukohta, et tarbimisharjumusi on tarvis muuta tervislikuma toidu, toitumise ja eluviisi suunas, sealhulgas säästvalt ja piirkondlikult toodetud taimede ja taimsete toiduainete suurem tarbimine, ning et tegeleda tuleb liha ja liigtöödeldud toodete ületarbimise probleemiga;

55. on seisukohal, et kestlikud põllumajandusliku tootmise mudelid nõuavad ülemaailmsete standardite kehtestamist, järgides valdkonnaülest ja multidistsiplinaarset terviseühtsuse ([23]) põhimõtet, et tagada üleminek kestlikele toidusüsteemidele ning täita Pariisi kokkuleppest ja Glasgow' kliimakokkuleppest tulenevaid kohustusi;

56. tunnistab, et kliimamuutused suurendavad antibiootikumiresistentsust, ning nõuab seetõttu, et pooled jõuaksid ülemaailmsel tasandil kokkuleppele, et vähendada antimikroobikumide kasutamist ja võidelda resistentsuse ohu vastu;

57. rõhutab, et transpordisektor on ainus sektor, kus heitkogused on ELis alates 1990. aastast suurenenud, ning see ei ole kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega, mis nõuavad heitkoguste ulatuslikumat ja kiiremat vähendamist ühiskonna kõigis valdkondades, kaasa arvatud lennundus- ja merendussektoris; on seisukohal, et riiklikult kindlaksmääratud panuste ja Pariisi kokkuleppes nõutavate kogu majandust hõlmavate kohustuste kooskõla tagamiseks tuleks osalistel soovitada arvata rahvusvahelisest laevandusest ja lennundusest pärinev heide oma riiklikult kindlaksmääratud panuste hulka ning leppida rahvusvahelisel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil kokku meetmete võtmises ning rakendada meetmeid, mille abil vähendada neist sektoritest pärit heitkoguseid, sealhulgas lennundusest tulenevat muud kui CO_2 seotud mõju; tuletab lisaks meelde, et Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel peavad kõik ülemaailmselt turule lastavad uued sõiduautod olema 2035. aastaks heitevabad, et saavutada 2050. aastaks netonullheide;

58. rõhutab vajadust lisada laevandusest ja lennundusest pärinev heide ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ETS), mis võiks olla eeskujuks ka teistele riikidele ning mille raames toetataks suuremate ülemaailmsete eesmärkide saavutamist rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas Rahvusvahelises Mereorganisatsioonis (IMO) ja Rahvusvahelises Tsiviillennunduse

([22]) ÜRO Keskkonnaprogrammi 2021. aasta ülemaailmne metaaniheite hindamine.
([23]) https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1

Organisatsioonis (ICAO); väljendab muret rahvusvahelisest laevandusest ja lennundusest pärit heitkoguste liiga aeglase vähendamise pärast IMOs ja ICAOs; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema kõik endast oleneva, et tugevdada rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidiheite kompenseerimise ja vähendamise süsteemi (CORSIA), kaitstes samal ajal ELi seadusandlikku autonoomiat heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi rakendamisel; väljendab heameelt Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni käimasoleva töö üle kasvuhoonegaaside strateegia ja heitkoguste vähendamise eesmärgi ajakohastamisel ning konkreetsete meetmete vastuvõtmisel; nõuab siiski tungivalt, et IMO liiguks oma tööga kiiresti edasi ja püstitaks lühikeses ja keskpikas perspektiivis Pariisi kokkuleppe eesmärkidega kooskõlas olevaid eesmärke ja võtaks asjakohaseid meetmeid;

59. juhib tähelepanu eralennukite kasutamise tohutule kliimamõjule, kuna üks erareaktiivlennuk suudab ühe tunniga õhku paisata kaks tonni CO_2 ([24]); rõhutab, kui oluline on, et juhid näitaksid eeskuju, ning peab seetõttu kahetsusväärseks, et mõned maailma liidrid ja delegaadid sõitsid COP26-le eralennukiga; nõuab tungivalt, et kõik COP27 osalised valiksid sihtkohta jõudmiseks kõige vähem saastava transpordiliigi; märgib murega, et võrreldes pandeemiaeelse tasemega ([25]) on eralennukite kasutamine Euroopas hinnanguliselt kasvanud 30 %, ning kutsub seetõttu liikmesriike üles võtma viivitamata meetmeid eralennukite kasutamise piiramiseks oma territooriumil;

60. väljendab heameelt selle üle, et COP26-l loodi ühendus Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA), ning rõhutab, et selle eesmärk on piirata fossiilkütuste tarnimist ning lõpetada nafta ja gaasi tootmine; tuletab meelde, et fossiilkütused on kliimamuutuste suurimaks põhjustajaks, põhjustades üle 75 % kõigist kasvuhoonegaasidest, ning et praeguste kavade tulemusel toodetakse ligikaudu 240 % rohkem kivisütt, 57 % rohkem naftat ja 71 % rohkem gaasi, kui see oleks vajalik globaalse soojenemise piiramiseks 1,5 °C-ni; toetab sotsiaalselt õiglast ja ülemaailmset võrdset üleminekut, et viia nafta- ja gaasitootmine kooskõlla Pariisi kokkuleppe eesmärkidega; kutsub kõiki liikmesriike ja teisi Pariisi kokkuleppe osalisi üles selle algatusega ühinema;

61. väljendab muret, et fossiilkütuste investorid kaebavad valitsusi seoses investeerimislepingutega investeerimiskohtutesse poliitika rakendamise eest, mis toetab kliimat, fossiilkütuste järkjärgulist kaotamist või õiglast üleminekut; nõuab kooskõla kahe- ja mitmepoolsete investeerimislepingute ning rahvusvaheliselt kokku lepitud kliimaeesmärkide vahel, välistades fossiilkütustesse tehtavate investeeringute kaitse;

62. tuletab meelde, et valitsustevahelise kliimamuutuste rühma kuuenda hindamisaruande kohaselt võivad leevendamisvõimalused, mille maksumus on 100 USA dollarit CO_2 tonni kohta või vähem, vähendada 2030. aastaks ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet vähemalt poole võrra 2019. aasta tasemega võrreldes; rõhutab seetõttu, et mõjusa CO_2 hinna kehtestamine osana laiemast poliitikameetmete kombinatsioonist võib aidata märkimisväärselt vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja ergutada innovatsiooni puhta tehnoloogia valdkonnas; julgustab ELi võtma juhtrolli CO_2 hinnastamise toetamisel koos tulude tõhusa ja sotsiaalselt kaasava kasutamisega, et edendada kiiremat ja õiglasemat üleminekut; ergutab ELi uurima ka seoseid ja muid koostöövorme olemasolevate CO_2 hinnastamise mehhanismidega kolmandates riikides ja piirkondades, kiirendama heitkoguste kulutõhusat ja sotsiaalselt õiglast vähendamist kogu maailmas ning vähendama samal ajal kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu, mis kõik peaks aitama tagada ülemaailmselt võrdsed tingimused; kutsub komisjoni üles võtma kaitsemeetmeid, tagamaks et mis tahes seosed ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga aitavad ka edaspidi kliimamõjusid täiendavalt ja püsivalt leevendada ega kahjusta liidusiseste kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohustuste täitmist;

63. kutsub komisjoni üles tegema koostööd teiste suurte CO_2 heite tekitajatega, et luua rahvusvaheline kliimaklubi, mis oleks avatud kõigile riikidele, kes on kõrgete kliimaeesmärkide ja tõhusa CO_2 hinnastamise pühendunud eestvedajad, kellel on ühised eesmärgid kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja kliimaneutraalsuse saavutamiseks hiljemalt 2050. aastaks;

([24]) Transport & Environment, Private jets: can the super rich supercharge zero emission aviation?, aprill 2021
([25]) Samas.

Kliimamuutused ja sooküsimus

64. hoiatab, et kliimamuutused mõjutavad inimesi erinevalt, sõltuvalt sellistest teguritest nagu sugu, vanus, puue, etniline päritolu ja vaesuse määr; on veendunud, et üleminek kestlikule ühiskonnale peab toimuma kaasaval ja õiglasel viisil ning võrdsetel alustel ja et selle ülemineku tähtsaim komponent on sooline võrdõiguslikkus; väljendab seetõttu heameelt selle üle, et COP26-l võeti vastu soolise võrdõiguslikkuse ja kliimamuutuste täidesaatva allorgani soovitatud otsus soolise mõõtme paremaks integreerimiseks riiklikult kindlaks määratud panustesse ning et kliimamuutustega seotud rahastamine peaks olema sootundlik; peab siiski kahetsusväärseks, et umbes pooled osalistest ei ole veel määranud kindlaks ega abistanud riiklikku soolise võrdõiguslikkuse ja kliimamuutuste kontaktpunkti kliimaläbirääkimistel, meetmete rakendamisel ja järelevalves;

65. juhib tähelepanu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni tõhustatud soolise võrdõiguslikkuse alasele Lima tööprogrammile ja selle soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavale, milles tunnistatakse jätkuvat vajadust toetada ja edendada soolist võrdõiguslikkust kui kliimamuutuste valdkonnaülest prioriteeti; kordab oma üleskutset komisjonile koostada konkreetne tegevuskava, et täita ajakohastatud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavas võetud kohustused ning luua alaline ELi soolise võrdõiguslikkuse ja kliimamuutuste kontaktpunkt, mille käsutuses oleks piisavad eelarvevahendid, et rakendada sootundlikke kliimameetmeid ja jälgida seda kogu ELis ja maailmas ([26]); nõuab, et EL võtaks sooküsimusi kõikide kliima- ja keskkonnapoliitika valdkondade kujundamisel arvesse; kordab oma üleskutset ELile ja selle liikmesriikidele töötada välja sooliselt õiglased riiklikud kliimaalased tegevuskavad ja tagada sugude sisuline kaasamine nende kavandamisse ja rakendamisse, samuti suurendada naiste ja naisi esindavate organisatsioonide rolli juhtimises ja otsuste tegemises, nende juurdepääsu rahastamisele ja programmidele, millega aidatakse tugevdada naiste rolli kliimaalases juhtimises;

66. rõhutab, et Pariisi kokkuleppe kohaselt peaksid arenenud riigid andma aru selle kohta, milline on sootundliku rahastamise olukord ja kas rahastamisel võetakse arvesse soolisi kaalutlusi; väljendab muret selle pärast, et projektide soopõhine märgistamine on ikka veel selgelt ebapiisav, ning kutsub ELi üles suurendama sellealaseid jõupingutusi; soovitab kasutada soopõhiseid analüüse, et aidata kindlaks teha erinevad vajadused ja huvid ning rahastamismehhanismidele juurdepääsu eri tasandid ühiskondades; kordab oma üleskutset komisjonile koostada konkreetne tegevuskava, et täita ajakohastatud soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavas võetud kohustused vastavalt COP25-l kokkulepitule, ning tagada piisavad eelarvevahendid, et rakendada sootundlikke kliimameetmeid ja jälgida seda kogu ELis ja maailmas; on arvamusel, et see võiks olla teistele osalistele sarnaste meetmete võtmisel eeskujuks;

Tööstus, VKEd ja konkurentsivõime

67. on seisukohal, et pärast Pariisi kokkuleppe allkirjastamist 2015. aastal on COP27 väga oluline samm, kuna liit on käivitanud paketi „Eesmärk 55“, paketi „RePowerEU“ ja muud meetmed, et vähendada oma kasvuhoonegaaside heidet ja saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ning muuta ka oma energiasüsteemi; on seisukohal, et majanduslik jõukus, sotsiaalne sidusus, töökohtade loomine, tööstuse kestlik areng ja kliimapoliitika peaksid üksteist vastastikku tugevdama; rõhutab, et kliimamuutustega võitlemine peaks olema suunatud energiaostuvõimetuse vähendamisele, vastupanuvõime ja konkurentsivõime suurendamisele, ning ELi tööstuse ja VKEde jaoks võimaluste loomisele, mida saab ellu viia, kui seadusandjad kohustuvad tegutsema õigeaegselt, vastavalt vajadustele, solidaarselt ja asjakohase poliitilise reaktsiooniga; peab äärmiselt oluliseks, et liit säilitaks kindlasti esimese turuletulija eelise ja näitaks eeskuju, kaitstes samal ajal siseturgu kolmandate riikide ebaausa konkurentsi eest ja tagades Euroopa tööstusele kogu maailmas võrdsed võimalused;

68. rõhutab, et liit peaks tegema kõik endast oleneva, et üleminekul kasvuhoonegaaside netonullheitega majandusele säilitada oma tööstuse ja VKEde juhtpositsioon ja ülemaailmne konkurentsivõime; juhib tähelepanu sellele, et ELi juhtpositsiooni säilitamiseks ja laiendamiseks tuleks kasutada olemasolevaid ja innovaatilisi poliitikavahendeid; rõhutab vajadust kiiresti dekarboniseerida Euroopa tööstus ja seda ettevõtmist jätkuvalt toetada, eelkõige piisavate meetmetega nende tehnoloogiate kasutuselevõtuks VKEdes; peab kiiduväärseks strateegiliste väärtusahelate valdkonnas tehtud algatusi;

([26]) 21. jaanuari 2021. aasta resolutsioon ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta, (ELT C 456, 10.11.2021, lk 208).

tõdeb positiivset mõju Euroopa tööstusele, sh VKEdele, mis tuleneb kliimamuutustega võitlemiseks varajaste strateegiate vastuvõtmisest, ning ELi eeskuju kliimaneutraalsuse saavutamisel, mis sillutab teed vähem arenenud või vähem ambitsioonikatele riikidele ning võib anda ELi tööstusele ja VKEdele väga kasuliku konkurentsieelise; rõhutab vajadust koostada ELi ja tema partnerite vahel täitmisele pööratavad mitme- ja kahepoolsed lepingud, mille eesmärk on eksportida liidu keskkonnastandardeid ning tagada võrdsed tingimused kaubanduses ja investeeringutes; rõhutab vajadust vältida Euroopa tööstuse ja VKEde tootmise ja investeeringute ümberpaigutamist vähem ambitsioonikate kliimameetmete tõttu väljapoole liitu, ning julgustab seetõttu rahvusvahelisi partnereid ühtlustama oma meetmeid kliimamuutuse vastu võitlemiseks; on teisest küljest seisukohal, et arvestades ebastabiilset olukorda kogu maailmas, tugevdaks tootmine ja investeerimine Euroopas ELi tööstuse väärtusahelat ja strateegilist sõltumatust;

69. tõdeb, et VKEdel, eelkõige mikroettevõtjatel ja idufirmadel on oluline roll tööhõive ja majanduskasvu edendamisel ja elluviimisel ning digi- ja rohelisele majandusele üleminekul; tuletab meelde, et VKEd on Euroopa majandusliku ja sotsiaalse struktuuri oluline osa ning seadusandjad peavad neid selles üleminekus toetama ja stimuleerima, eelkõige tagades juurdepääsu rahastamisele kestlike tehnoloogiate, teenuste ja protsesside jaoks ning lihtsustades haldusmenetlusi; on mures selle pärast, et kõigis ühtset turgu käsitlevates ELi poliitikavaldkondades, sealhulgas püüdlustes edendada digiteerimist ja rohepööret, ei võeta piisavalt arvesse VKEde võimalusi ja nõrku kohti;

70. väljendab heameelt ELi kodanike, kogukondade, omavalitsuste, linnade, piirkondade, tööstusharude ja institutsioonide senise pühendumuse, jõupingutuste ja edusammude üle Pariisi kokkuleppest tulenevate kohustuste täitmisel;

71. väljendab heameelt asjaolu üle, et mitmed ELi kaubanduspartnerid on võtnud kasutusele CO_2 heitkogustega kauplemise või muud CO_2 hinnastamise mehhanismid, ning kutsub komisjoni üles seda ja sarnast poliitikat üleilmsel tasandil veelgi edendama; ootab kiiret kokkulepet nõukoguga ELi piiril kohaldatava süsinikdioksiidi sotsiaalselt õiglase kohandusmehhanismi ettepaneku suhtes, mis hõlmab tõhusat kasvuhoonegaaside heite ülekandumise mehhanismi, mis aitaks saavutada ülemaailmset süsinikuhinda ning aitaks kaasa ülemaailmsete süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamisele ja Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisele;

72. on seisukohal, et üleminek kestlikule majandusele tuleb ühendada Euroopa konkurentsivõime säilitamise ja töökohtade loomisega, kuna Euroopa rohelise kokkuleppe õnnestumiseks on äärmiselt oluline, et ühtne turg jääks uue regulatiivse keskkonnaga kohanemisel endiselt kulutõhusaks;

73. rõhutab vajadust edendada rohepöördeks hädavajalike kaupade ja haruldaste metallide konkurentsivõimelisi turge, kuna maailma toorainevarud kuuluvad väga vähestele riikidele; rõhutab, et jätkuv sõltuvus vähestest tarnijatest kahjustab mõningaid praeguseid poliitikameetmeid, nagu kava „RePowerEU“, ja muudab kasutuks ohverdused, mida liidu kodanikud teevad;

74. rõhutab vajadust kvalifikatsiooniprogrammide järele, et töötajaid ümber koolitada, rahuldamaks energiatõhususe, taastuvate energiaallikate ja keskkonnasäästlike tehnoloogialahenduste alal kasvavat nõudlust tööjõu järele; kutsub kõiki liikmesriike üles võtma meetmeid tagamaks, et praegused ja tulevased töötajad Euroopas omandavad kõik vajalikud oskused rohepöörde juhtimiseks, rakendamiseks ja innovatsiooniks;

Energiapoliitika

75. väljendab heameelt kõigi algatuste üle, mille eesmärk on vähendada ELi sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas vähendada ja lõpuks kaotada sõltuvus kõigist Venemaa fossiilkütustest ja nendega seotud toodetest, kuna Venemaa kasutab oma loodusvarasid relvana, ning pidades silmas Venemaa sissetungi Ukrainasse; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon ja nõukogu töötaksid energiasõltumatuse tugevdamiseks välja energiatõhususe meetmete ja taastuvate energiaallikate investeerimiskava; tuletab meelde, et komisjoni hinnangul on vaja 300 miljardit eurot, et 2030. aastaks järk-järgult lõpetada energiasõltuvus Venemaast; märgib, et EL teeb energiavarustuse mitmekesistamiseks praegu koostööd rahvusvaheliste partneritega; märgib, et RePowerEU prognooside aluseks oleva komisjoni analüüsi kohaselt võivad uued asjaolud kahjuks viia selleni, et mõningaid fossiilkütustel põhinevaid võimsusi kasutatakse kauem, kui algselt eeldati;

76. toonitab energiaalaste õigusaktide käimasolevat läbivaatamist paketi „Eesmärk 55“ raames, et viia need kooskõlla liidu suurendatud eesmärgiga vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 55 %, et saavutada kliimaneutraalsus hiljemalt 2050. aastaks; nõuab siiski, et jätkataks tööd ambitsioonikamate eesmärkide seadmisel, nt taastuvenergia ja energiatõhususe valdkonnas, eriti arvestades, et liit peaks jätkuvalt eeskuju näitama;

77. rõhutab energiatõhususe ja taastuvenergia keskset rolli üleminekul kliimaneutraalsele majandusele; tuletab meelde, et kõige keskkonnahoidlikum energia on energia, mida ei tarbita, ja eelkõige tuletab meelde rolli, mida energiatõhususe vahendid võivad selle lähenemisviisi edendamisel mängida; tunnustab saavutusi taastuvate energiaallikate valdkonnas; nõuab samal ajal energiatõhususe meetmete edasiarendamist, nagu valdkondlik integratsioon ja liigse soojuse taaskasutamine; juhib tähelepanu sellele, et küte moodustas 2018. aastal 50 % ülemaailmsest energiatarbimisest ([27]) ning et kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega saab seda säästva kütteallikana taaskasutada ja võrku tagasi suunata, millest oleks kasu kõikidele riikidele, kuna kõigis riikides toodetakse ülemäärast soojust; tunnistab siiski taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärkide ühtlustamise tähtsust, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ning täita Pariisi kokkulepet ja algatuse „RepowerEU“ eesmärke, kasutades ära võimalusi, mida pakuvad taastuvenergia ja salvestustehnoloogiate vallas praegu langevad kulud; tunnistab, et liidu 2030. aasta energiatõhususe eesmärgi suurendamine peaks olema kooskõlas elektrifitseerimise, vesiniku, e-kütuste ja muude keskkonnahoidlike tehnoloogiate osa vajaliku suurendamise ja kasutuselevõtuga;

78. tuletab meelde, et taastuvenergia projektide litsentsimist tuleb oluliselt laiendada ja menetlusi kiirendada, võttes arvesse ELi looduskaitsealaseid, sh elurikkust käsitlevaid õigusakte, ning kaasates kõik asjaomased sidusrühmad kaardistamis- ja planeerimisprotsessi;

79. tuletab meelde liidu võetud kohustust järgida energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, milles võetakse arvesse kulutõhusust, süsteemi tõhusust, salvestusvõimsust, nõudluse poole paindlikkust ja varustuskindlust; rõhutab, kui oluline on selle põhimõtte süvalaiendamine ja rakendamine kõigis asjakohastes õigusaktides ja algatustes ning vajaduse korral kõigis sektorites; juhib tähelepanu sellele, et energiatõhususe potentsiaali on veel vähe kasutatud sellistes sektorites nagu tööstus ([28]), infotehnoloogia, transport ja hooned, sealhulgas küte ja jahutus; väljendab heameelt paketi „Eesmärk 55“ renoveerimislaine strateegia ning sellega seotud ja konkreetsete regulatiivsete, rahastamis- ja tugimeetmete üle, mille eesmärk on 2030. aastaks vähemalt kahekordistada hoonete iga-aastast energiatõhusaks renoveerimise määra, soodustada põhjalikku renoveerimist ja hõlbustada elektromobiilsust, et leevendada energiaostuvõimetust; tuletab meelde VKEde võtmerolli ehitus- ja renoveerimissektoris kogu renoveerimislaine jooksul, mis võimaldab vähendada hoonete energia- ja kliimamõju;

80. väljendab heameelt seoses strateegiaga „RePowerEU“ ja kutsub kõiki ELi liikmesriike üles kaaluma Rahvusvahelise Energiaagentuuri 10-punktilist kava, mille nõuetekohase rakendamise korral oleks võimalik vähendada gaasiimporti Venemaalt enam kui poole võrra, vähendades seeläbi liidu sõltuvust Venemaa maagaasist;

81. rõhutab, kui oluline on, et fossiilkütuste kasutamise järkjärguline lõpetamine toimuks võimalikult kiiresti; on seisukohal, et see eesmärk tuleks saavutada võimalikult suure positiivse mõjuga liidu energiajulgeolekule, tööstuse konkurentsivõimele ja kodanike heaolule; kutsub G7 riike üles näitama energiasüsteemi ümberkujundamisel eeskuju ja peatama kõik uued investeeringud fossiilkütuste kaevandamisse; väljendab heameelt G7 riikide lubaduse üle dekarboniseerida oma energiasektor 2035. aastaks ja lõpetada käesoleva aasta lõpuks enamiku välismaiste fossiilkütuste projektide rahastamine; rõhutab rahvusvahelise koostöö tähtsust (nt Beyond Oil and Gas Alliance ja Powering Past Coal Alliance raames) fossiilkütuste järkjärgulisel kasutuselt kõrvaldamisel;

82. peab kahetsusväärseks, et fossiilenergia toetused on liidus püsinud alates 2008. aastast stabiilsena, ulatudes kokku ligikaudu 55–58 miljardi euroni aastas, mis vastab ligikaudu kolmandikule kõigist energiatoetustest liidus, ning et praegu subsideerivad 15 liikmesriiki fossiilkütuseid rohkem kui taastuvenergiat; on veendunud, et fossiilkütuste toetused

([27]) IEA, Market analysis and forecast from 2019 to 2024 (Turuanalüüs ja prognoos aastateks 2019–2024), https://www.iea.org/reports/renewables-2019/power

([28]) tuletab meelde, et võrreldes praeguste suundumuste jätkumise stsenaariumiga on tööstuses energia lõpptarbimise vähendamise majanduslik potentsiaal 2030. aastaks 23,5 %;

kahjustavad Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke ja Pariisi kokkuleppest tulenevaid kohustusi; on ülioluline anda ühtsemaid hinnasignaale kõigis energiasektorites ja kõikides liikmesriikides ning vältida väliskulude sisestamist; märgib, et mõned liikmesriigid võtsid hiljuti vastu meetmed, et kaitsta tarbijaid energiahindade tõusu otsese mõju eest eelkõige kodumajapidamistele, ning rõhutab, et sellised meetmed peavad jääma erandlikuks ja ajutiseks; kutsub liikmesriike ja teisi COP26 osalisi üles seadma esikohale investeeringud rohelisse energiasse ja taristusse ning kaotama järk-järgult otsesed ja kaudsed fossiilkütuste toetused;

83. on veendunud, et kliimaneutraalsuse saavutamiseks peaks liidu energiasüsteem olema integreeritud, astmeline ja prioriteedipõhine ning algama energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte rakendamisest ja põhinema kulutõhususel, süsteemi tõhususel, salvestamisvõimsusel, varustuskindlusel, nõudluse poole paindlikkusel ja arukate võrkude toetusel, mis toob kaasa energiasäästu, millele järgneb taastuvatest energiaallikatest toodetud lõppkasutussektorite otsene elektrifitseerimine ning taastuvkütuste ja taastuvallikatest saadud kütuste, sealhulgas vesiniku kasutamine lõppkasutusrakendustes, ning üleminekuetapis säästvate ja ohutute vähese CO_2 heitega kütuste kasutamine rakendustes, kus puudub muu alternatiiv, samal ajal säilitades energia kättesaadavuse, taskukohasuse ja varustuskindluse, arendades sel eesmärgil ringluspõhist, ülimalt energiatõhusat, integreeritud, omavahel ühendatud, vastupidavat ja mitmeliigilist energiasüsteemi;

84. tuletab meelde, et on äärmiselt tähtis võtta arvesse riiklike energiasüsteemide ja probleemide mitmekesisust; rõhutab vajadust õiglase ülemineku järele ja kordab uues rohelises kokkuleppes antud lubadust, et kedagi ei jäeta kõrvale; on mures asjaolu pärast, et ligikaudu 50 miljonit kodumajapidamist liidus on endiselt energiaostuvõimetud, ning on veendunud, et EL peaks suurendama jõupingutusi selle probleemi ennetamiseks ja minimeerimiseks; rõhutab kõrgemate kliimaeesmärkide sotsiaalse mõõtme tähtsust; rõhutab, et renoveerimine aitab otsustavalt vähendada hoonete energiatarbimist, heitkoguseid ja energiaarveid; toonitab, et kogu energiapoliitikat tuleb ellu viia ausa ja õiglase ülemineku põhimõttest lähtudes, tehes tihedat koostööd kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega; on seetõttu seisukohal, et kliimaneutraalsuse saavutamiseks kõigis ühiskonnasektorites õiglasel, kaasaval ja sotsiaalkestlikul viisil on väga tähtis tagada riiklik poliitika ja tugevam sotsiaalne partnerlus ning kodanikuühiskonna kaasamine nii kohalikul, riiklikul ja kui ka ELi tasandil;

85. väljendab heameelt Euroopa vesinikustrateegia vastuvõtmise üle, millega seatakse eesmärk võtta 2024. aastaks liidus kasutusele vähemalt 6 GW ja 2030. aastaks vähemalt 40 GW taastuvallikatest vesiniku tootmiseks mõeldud elektrolüüsiseadmeid; kutsub sellega seoses liitu ja liikmesriike üles hõlbustama vesiniku integreerimist sektorites, kus heidet on muidu raske vähendada;

86. väljendab heameelt ELi avamere taastuvenergia strateegia ja selle eesmärgi üle saavutada 2030. aastaks vähemalt 60 GW ja 2050. aastaks 340 GW võimsus, mida parlament palus tõsta kuni 450 GWni ([29]), ning päikeseenergia strateegia üle, mille eesmärk on saada 2025. aastaks 320 GW ja 2030. aastaks 600 GW päikeseenergiat; rõhutab vajadust tagada, et selle strateegia rakendamine tooks kasu kogu liidule, sealhulgas sisemaal asuvatele liikmesriikidele; rõhutab, et Euroopa ettevõtjad on avamere taastuvenergia valdkonnas maailma liidrid ja tööstuslikud esmategutsejad ning et sektoril on kasutamata potentsiaal rohkemate töökohtade loomiseks (otseselt ja kaudselt) ning majanduskasvu ja ekspordi edendamiseks; nõuab, et Euroopa juhtpositsioon taastuvenergiatööstuses ja selle tarneahelates oleks osa ELi tööstuspoliitikast; võtab suure rahuloluga teadmiseks ühisdeklaratsiooni, mille Belgia, Taani, Saksamaa ja Madalmaad allkirjastasid 2022. aasta mais Põhjamere tippkohtumisel Esbjergis (Taani), mis muudab Põhjamere Euroopa rohelise energia jõujaamaks;

87. on veendunud vajaduses luua tarbijatele tingimused, et nad saaksid rohkem teadmisi ja et neil oleks rohkem stiimuleid säästvamate energialiikide valimiseks ja aktiivsemaks tegutsemiseks; kutsub komisjoni üles hindama taastuvenergia ja elektrikütte lahenduste integreerimiseks vajalikku võrguvõimsust ning tegema kindlaks allesjäänud tõkked, mis takistavad omatarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise ja taastuvenergiakogukondade arendamist, eelkõige väikese sissetulekuga või haavatavate kodumajapidamiste jaoks;

([29]) 16. veebruari 2022. aasta resolutsioon avamere taastuvenergia Euroopa strateegia kohta (ELT C 342, 6.9.2022, lk 66).

88. toetab käimasolevat tööd energia maksustamise direktiivi läbivaatamiseks, et viia maksupoliitika kooskõlla 2030. ja 2050. aasta energia- ja kliimaeesmärkidega, hinnates samal ajal selle mõju, sealhulgas tarbijatele, energiaostuvõimetusele ja liikuvusvaesusele;

89. rõhutab, et kuigi Euroopa teeb kõrgemate eesmärkide saavutamise nimel jõupingutusi, nõuab ülemaailmse kasvuhoonegaaside netonullheite saavutamine hiljemalt 2050. aastaks koordineeritud ülemaailmset tegevust; rõhutab, et arenguriigid vajavad keskkonnasäästlikule majandusele üleminekuks rahvusvahelist abi; rõhutab, kui oluline on edendada poliitikakujundamise ja teaduse, sealhulgas tehnosiirde valdkonnas tihedat piiriülest koostööd ja parimate tavade jagamist rahvusvaheliste partneritega, et edendada energiatõhusust ning investeeringuid säästvatesse energiatehnoloogiatesse ja -infrastruktuuridesse; märgib, et komisjon võttis hiljuti vastu teatise ELi energiaalase välistegevuse kohta, mis hõlmab kindlat kavatsust teha koostööd kolmandate riikidega kogu maailmas ja „julgustada partnerriike suurendama oma kliimaeesmärke ja määrama kindlaks oma kliimaneutraalsuse saavutamise viisid, kuid samuti looma vastastikku kasulikke pikaajalisi suhteid, eelkõige energia valdkonnas“;

90. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle võtta vastu 2022. aasta tegevuskava energiasektori digiteerimiseks, et EList saaks tehnoloogia valdkonna liider, ning võimaldada integreeritumat energiasüsteemi, mis sisaldaks konkreetsete sektorite jaoks arukaid lahendusi ja paremat rahastamist aastateks 2021–2027; tuletab meelde, kui oluline on tegeleda energiasektoris küberturvalisuse riskidega, et tagada energiasüsteemide vastupanuvõime;

Teadustegevus, innovatsioon, digitehnoloogia ja kosmosepoliitika

91. väljendab heameelt programmi „Euroopa horisont“ rolli ja selle panuse üle kliimaneutraalsusesse; on arvamusel, et programmi „Euroopa horisont“ raames sõlmitud partnerlused, sealhulgas ühisettevõtted edendavad avaliku ja erasektori koostööd, et aidata kaasa rohelisele majandusele üleminekule, tagades samal ajal jätkusuutlike uuenduste kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja taskukohasuse; rõhutab, kui oluline on parandada VKEde juurdepääsu programmi „Euroopa horisont“ projektikonkurssidele ja neis osalemist, ning parandada kodanike teavitamist ja kaasamist Euroopa teadus- ja arendustegevuse projektide ja uute tehnoloogiate, sealhulgas majakaprojektide tulemuste kohta, et suurendada üldsuse osalust ja muuta liidu roll kodanikele nähtavamaks;

92. väljendab heameelt Copernicuse programmi ja uue ELi Maa seire teadmuskeskuse rolli üle maa, atmosfääri ja merekeskkonna jälgimisel; rõhutab satelliitseire suutlikkuse tähtsust kliimamuutuste seirel, modelleerimisel, prognoosimisel ja toetamisel;

93. rõhutab vajadust meelitada ligi rohkem avaliku ja erasektori investeeringuid teadusuuringutesse, innovatsiooni ja uute kestlike tehnoloogiate kasutuselevõttu, sealhulgas töömahukates tööstusharudes, ning vajalikesse uutesse taristuvõrkudesse ja projektidesse, mis aitavad saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe ja Pariisi kokkuleppe eesmärke; rõhutab, et tulevastes teadusuuringutes ja tehnoloogias tuleks arvesse võtta kestlikkust ja ringlust; rõhutab samal ajal alusuuringute ning teadus- ja innovatsioonialase koostöö ja valdkondadevaheliste lähenemisviiside tähtsust kliimaprobleemide lahendamisel; juhib lisaks tähelepanu vajadusele toetada sotsiaalset innovatsiooni, mis on oluline rahuldamata ühiskondlike vajaduste ja probleemidega tegelemisel, suurendades samal ajal inimeste mõjuvõimu rohepöörde ajal;

94. rõhutab, kui oluline on tagada stiimulite järjekindlus ja järjepidevus, et soodustada 2030. ja 2050. aasta eesmärkide saavutamiseks uuenduslikke tehnoloogiaid, käsitledes juba väljakujunenud tehnoloogiate kasutuselevõttu ja samuti investeeringuid uude tehnoloogiasse, mis tuleb alles välja töötada, et saavutada liidu kliimaneutraalsuse eesmärk hiljemalt 2050. aastaks;

95. rõhutab vajadust kaksikülemineku järele, kus digi- ja rohepööre käivad käsikäes; rõhutab, et digitehnoloogia võib etendada olulist rolli liidu rohelisele majandusele üleminekul; tuletab meelde, et liidu majanduse taastamiseks on vaja luua stabiilne õigusraamistik, mis soodustab edasiminekut, sealhulgas turupõhiseid saavutusi teadusuuringutes, innovatsioonis ja säästvate tehnoloogiate arendamises, ning luua nende rahastamiseks sobivad tingimused;

96. rõhutab, et digiteerimine on üks põhitegureid, mis soodustab energiasüsteemide integreerimist, kuna see võib pakkuda dünaamilist ja omavahel seotud energiakandjate voogu, mitmekesiste turgude omavahelist ühendamist ning vajalikke andmeid pakkumise ja nõudluse ühitamiseks; rõhutab digitehnoloogia potentsiaali suurendada energiatõhusust ja seega vähendada üldist kasvuhoonegaaside heidet; rõhutab vajadust tagada turvaline õigusraamistik koos mittediskrimineerivate ja läbipaistvate menetlustega energiaandmetele juurdepääsuks ja nende edastamiseks; tuletab meelde, et komisjoni hinnangul moodustab IKT keskkonnajalajälg 5–9 % ülemaailmsest elektritarbimisest ja rohkem kui 2 % ülemaailmsest kasvuhoonegaaside heitest; rõhutab, et komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse 2018. aasta tehisintellekti käsitleva uuringu kohaselt võivad andmekeskused ja andmeedastus moodustada 3–4 % liidu elektri kogutarbimisest; toonitab, et komisjoni hinnangul suureneb aastatel 2018–2030 andmekeskuste elektritarbimine 28 %; rõhutab, et 47 % nn digitaalsetest süsinikdioksiidi heitmetest on pärit tarbijatele mõeldud seadmetest (arvutid, nutitelefonid, tahvelarvutid ja muud ühendatud seadmed); nõuab seetõttu meetmeid IKT sektori CO_2 jalajälje vähendamiseks, tagades võrgu, andmekeskuse ja tarbijaseadmete tasandil energia- ja ressursitõhususe, ning kordab eesmärki muuta andmekeskused hiljemalt 2030. aastaks kliimaneutraalseks ja väga energiatõhusaks, nagu on sätestatud digistrateegias;

97. tuletab meelde, kui tähtis on teadusuuringute ja innovatsiooni panus Pariisi kokkuleppes kehtestatud eesmärkide ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisse; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama teadusuuringuid ja innovatsiooni ning suurendama ELi ja liikmesriikide eelarveid säästvate ja ohutute energiatehnoloogiate ja innovatsiooni valdkonna teadus- ja arendustegevuse osas; kutsub komisjoni üles kaaluma selliste tehnoloogiate ja uuenduslike lahenduste edasist toetamist, mis aitavad kaasa kliimakindla ja integreeritud energiasüsteemi loomisele, sealhulgas valdkondades, kus Euroopal on ülemaailmne juhtpositsioon ja riigisisesed väärtusahelad; on seisukohal, et kliimaeesmärkide saavutamiseks ja eurooplastele olulise majandusliku kasu toomiseks on hädavajalik, et liidus oleks taastuvenergia väärtusahelate põhisegmendid, ning nõuab asjakohaste meetmete võtmist, et toetada Euroopale keskenduva sisu rolli taastuvate energiaallikate tarneahelas ja seadusandluses;

Kliimamuutused ja areng

98. kinnitab veel kord ELi pühendumust poliitikavaldkondade arengusidususele, eelkõige tööstus-, põllumajandus-, kalandus-, kaubandus- ja investeerimispoliitikas; nõuab sidusat lähenemisviisi Pariisi kokkuleppe ja kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisele nii sise- kui ka välispoliitikas;

99. kutsub komisjoni, liikmesriike ja teisi G7 riike üles arendama ja võtma kasutusele energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlusi arengumaadega, ning tegema uusi ja täiendavaid investeeringuid, et tagada arengumaades fossiilkütuste kasutamise järkjärgulisel lõpetamisel õiglane üleminek; on veendunud, et need partnerlused peaksid peamiselt tuginema võlga mittetekitavatele rahastamisvahenditele;

100. rõhutab inimõigustel põhineva lähenemisviisi tähtsust kliimameetmetes, et tagada kõigi meetmete puhul kõigi inimeste inimõiguste austamine ja toetamine; nõuab tungivalt, et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised integreeriksid inimõiguste mõõtme oma riiklikult kindlaksmääratud panustesse, kohanemisteatisesse ja riiklikesse tegevuskavadesse;

101. nõuab, et arengu- ja kliimapoliitikas käsitletaks ebavõrdsust, probleeme varasemate võlgadega ja vaesust, mida süvendab kliimamuutuste negatiivne mõju;

Euroopa Parlamendi roll

102. on seisukohal, et kuna Euroopa Parlament peab andma rahvusvahelistele kokkulepetele oma nõusoleku ja tal on Pariisi kokkuleppe liidusisesel rakendamisel kaasseadusandjana keskne roll, peaks ta kuuluma lahutamatu osana ELi delegatsiooni; eeldab seega, et parlamendil lastakse osaleda COP27 raames Sharm El Sheikhis toimuvatel ELi koordineerimiskoosolekutel ning et talle antakse alates läbirääkimiste algusest juurdepääs kõikidele ettevalmistavatele dokumentidele;

o

o o

103. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile palvega levitada seda kõikidele ELi mittekuuluvatele konventsiooniosalistele.